Муз. В
ДУБЛЕТ

РАДЯНСЬКА МУЗИКА

№ 8

ЛИСТОПАД 1936

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО „МИСТЕЦТВО“

ТУЕЛЬ

РАДЯНСЬКА МУЗИКА

ОРГАН ОРГКОМІТЕТУ
СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ УКРАЇНИ

№ 8

ЛИСТОПАД 1936

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО „МИСТЕЦТВО“

ЗМІСТ

Стор.

1. Доповідь товариша Сталіна Й. В. на Надзвичайному VIII Всесоюзному З'їзді Рад про проект Конституції Союзу РСР 3
2. Гр. Василенко — Демонстрація творчих сил 27
3. Постанова жюрі української олімпіади самодіяльного мистецтва 39
4. Про п'єсу „Богатыри" Дем'яна Бедного 45
5. П. Керженцев — Фальсифікація народного минулого . . . 45
6. Музичне життя Радянської України 50

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
Інв. 177 067

БІБЛІОТЕКА
Академії Наук
УСРР

Адреса редакції: Київ, вулиця Короленка, № 53, Державне Видавництво „Мистецтво"

Т. в. о. відповідального редактора — *Білокопитов, О. О.*
Редколегія: *Альтшулер, Д., Арнаутов, О., Білокопитов, О., Козицький, П., Луфер, А.*
Техредактор Грановський, Я. Техкер Шубін, Є. Коректор Петухова, М.

Здано до складання 7/XII. Підписано до друку 30/XII. Уповноваж. Головліту № 5232. Зам. № 475. Тир. 2000. Папер. арк. 1¾. Друк. арк. 3½. Формат 72×110. Знаків в 1 папер. арк. 112 тис. Фабрика художнього друку Державного Видавництва „Мистецтво". Харків, Пушкінська вул., № 40.

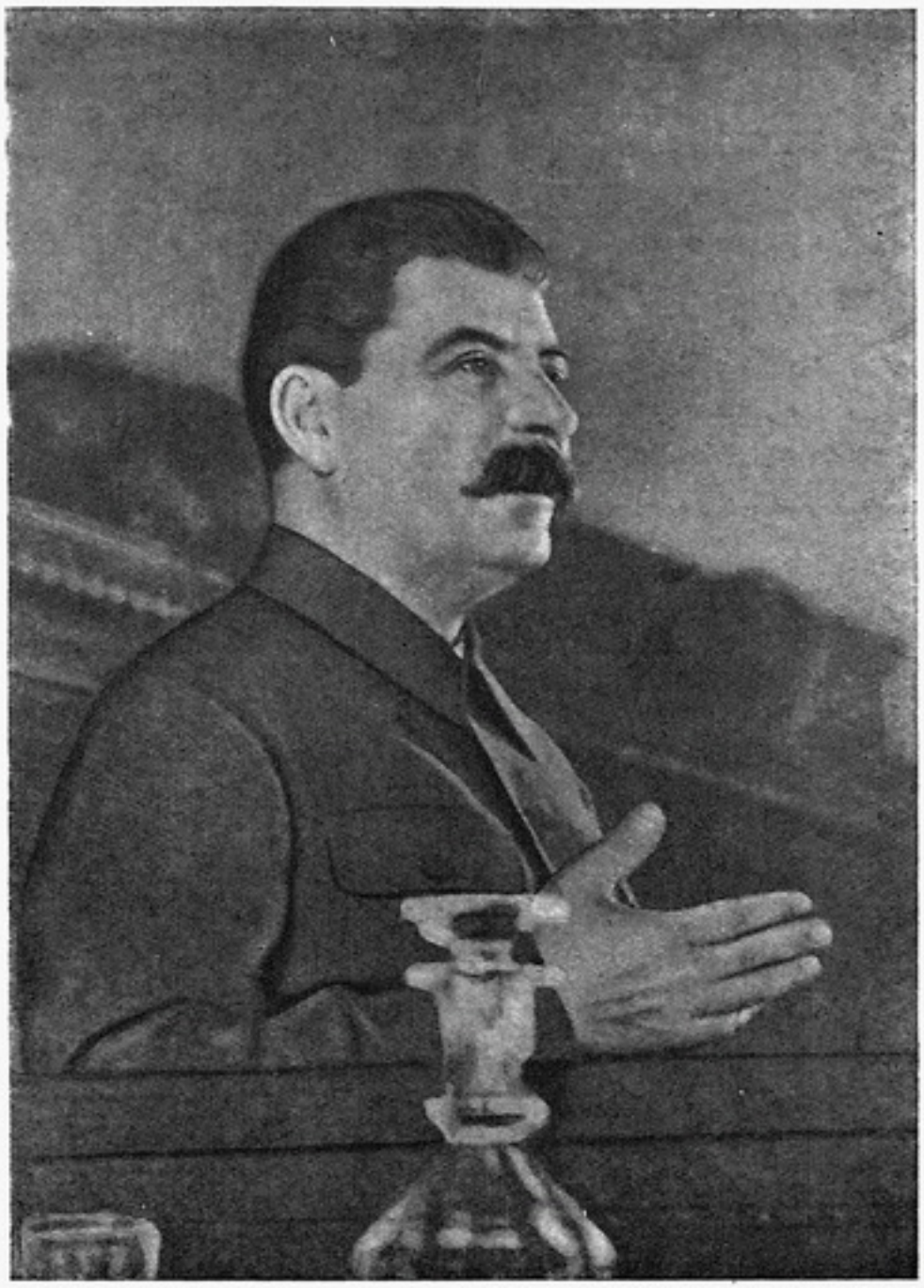

Й. В. СТАЛІН

БІБЛІОТЕКА
Академії Наук
УСРР

ДОПОВІДЬ
тов. СТАЛІНА Й. В.

НА НАДЗВИЧАЙНОМУ VIII ВСЕСОЮЗНОМУ З'ЇЗДІ РАД

ПРО ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЇ СОЮЗУ РСР

(Поява товариша СТАЛІНА на трибуні зустрічається тривалою бурхливою овацією всього залу. Весь зал встає. З усіх боків несуться вигуки: „Ура товаришеві СТАЛІНУ!" „Хай живе товариш СТАЛІН!" „Хай живе Великий СТАЛІН!" „Великому генію товаришеві СТАЛІНУ ура!" „Віват!" „Рот фронт!" „Товаришеві СТАЛІНУ слава!".)

I
УТВОРЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ КОМІСІЇ І ЇЇ ЗАВДАННЯ

Товариші!

Конституційна Комісія, проект якої подано на розгляд цього З'їзду, була утворена, як відомо, за спеціальною постановою VII З'їзду Рад Союзу РСР. Постанова ця була ухвалена 6 лютого 1935 року. В ній сказано:

„1. Внести в Конституцію Союзу РСР зміни в напрямі:

а) дальшої демократизації виборчої системи в розумінні заміни не цілком рівних виборів рівними, багатоступневих — прямими, відкритих — закритими;

б) уточнення соціально-економічної основи Конституції в розумінні приведення Конституції у відповідність з нинішнім співвідношенням класових сил в СРСР (створення нової соціалістичної індустрії, розгром куркульства, перемога колгоспного ладу, утвердження соціалістичної власності, як основи радянського суспільства і т. п.).

2. Запропонувати Центральному Виконавчому Комітетові Союзу РСР обрати Конституційну Комісію, якій доручити виробити виправлений текст Конституції на зазначених у пункті

першому основах і внести його на затвердження Сесії ЦВК Союзу РСР.

3. Найближчі чергові вибори органів радянської влади в Союзі РСР провести на основі нової виборчої системи".

Це було 6 лютого 1935 року. Через день після ухвалення цієї постанови, тобто 7 лютого 1935 року, зібралась Перша Сесія Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР і, на виконання постанови VII З'їзду Рад СРСР, утворила Конституційну Комісію в кількості 31 чоловіка. Вона доручила Конституційній Комісії виробити проект виправленої Конституції СРСР.

Такі є формальні підстави і директиви верховного органу СРСР, на базі яких повинна була розгорнути свою роботу Конституційна Комісія.

Таким чином Конституційна Комісія повинна була внести зміни в нині діючу Конституцію, прийняту в 1924 році, врахувавши при цьому ті зрушення в житті Союзу РСР в бік соціалізму, які були здійснені за період від 1924 року до наших днів.

II

ЗМІНИ В ЖИТТІ СРСР ЗА ПЕРІОД ВІД 1924 РОКУ ДО 1936 РОКУ

Які є ті зміни в житті СРСР, що здійснились за період від 1924 року до 1936 року і що їх повинна була відбити Конституційна Комісія в своєму проекті Конституції?

В чому суть цих змін?

Що мали ми в 1924 році?

Це був перший період НЕП'у, коли Радянська влада допустила деяке пожвавлення капіталізму при всебічному розвитку соціалізму, коли вона розраховувала на те, щоб у ході змагання двох систем господарства, капіталістичної і соціалістичної, організувати перевагу соціалістичної системи над капіталістичною. Завдання полягало в тому, щоб у ході цього змагання зміцнити позиції соціалізму, добитися ліквідації капіталістичних елементів і завершити перемогу соціалістичної системи, як основної системи народного господарства.

Наша промисловість являла тоді незавидну картину, особливо важка промисловість. Правда, вона відбудовувалась потроху, але далеко ще не довела своєї продукції до довоєнного рівня. Вона базувалась на старій відсталій і небагатій техніці. Звичайно, вона розвивалась у бік соціалізму. Питома вага соціалістичного сектора нашої промисловості становила тоді близько 80 процентів. Але сектор капіталізму мав усе ж за собою не менше 20 процентів промисловості.

Наше сільське господарство являло ще більш непривабливу картину. Правда, клас поміщиків був уже ліквідований, але зате клас

сільськогосподарських капіталістів, клас куркулів, являв ще досить значну силу. В цілому сільське господарство нагадувало тоді неосяжний океан дрібних одноосібних селянських господарств з їх відсталою середньовічною технікою. В цьому океані у вигляді окремих точок і острівців існували колгоспи й радгоспи, які не мали ще, власне кажучи, скількинебудь серйозного значення в нашому народному господарстві. Колгоспи й радгоспи були слабі, а куркуль був ще в силі. Ми говорили тоді не про ліквідацію куркульства, а про його обмеження.

Те саме треба сказати щодо товарообороту в країні. Соціалістичний сектор у товарообороті становив якихнебудь 50—60 процентів,— не більше, а вся решта поля була зайнята купцями, спекулянтами та іншими приватниками.

Така була картина нашої економіки в 1924 році.

Що ми маємо тепер, у 1936 році?

Якщо ми мали тоді перший період НЕП'у, початок НЕП'у, період деякого пожвавлення капіталізму, то ми маємо тепер останній період НЕП'у, кінець НЕП'у, період цілковитої ліквідації капіталізму в усіх сферах народного господарства.

Почати хоча б з того, що наша промисловість виросла за цей період у гігантську силу. Тепер уже не можна назвати її слабою і технічно погано оснащеною. Навпаки, вона базується тепер на новій, багатій сучасній техніці з дуже розвиненою важкою індустрією і ще більш розвиненим машинобудуванням. Найголовніше ж у тому, що капіталізм вигнано зовсім із сфери нашої промисловості, а соціалістична форма виробництва є тепер неподільно пануючою системою в галузі нашої промисловості. Не можна вважати дрібницею той факт, що наша нинішня соціалістична індустрія з точки зору обсягу продукції перевищує індустрію довоєнного часу більше ніж у сім разів.

В галузі сільського господарства замість океану дрібних одноосібних селянських господарств з їх слабою технікою і засиллям куркуля ми маємо тепер найбільше в світі машинізоване, озброєне новою технікою виробництво у вигляді всеосяжної системи колгоспів і радгоспів. Усім відомо, що куркульство в сільському господарстві ліквідовано, а сектор дрібних одноосібних селянських господарств з його відсталою середньовічною технікою займає тепер незначне місце, при чому питома вага його в сільському господарстві в розумінні розміру засівних площ становить не більше 2—3 процентів. Не можна не відзначити той факт, що колгоспи мають зараз у своєму розпорядженні 316 тисяч тракторів потужністю в 5 мільйонів 700 тисяч кінських сил, а разом з радгоспами мають понад 400 тисяч тракторів потужністю в 7 мільйонів 580 тисяч кінських сил.

Щодо товарообороту в країні, то купців і спекулянтів вигнано зовсім з цієї галузі. Весь товарооборот перебуває тепер у руках держави, кооперації і колгоспів. Народилась і розвинулась нова, радянська торгівля, торгівля без спекулянтів, торгівля без капіталістів.

Таким чином цілковита перемога соціалістичної системи в усіх сферах народного господарства є тепер фактом.

А що це значить?

Це значить, що експлуатацію людини людиною знищено, ліквідовано, а соціалістичну власність на знаряддя й засоби виробництва утверджено, як непохитну основу нашого радянського суспільства. (Тривалі оплески.)

В результаті всіх цих змін у галузі народного господарства СРСР ми маємо тепер нову, соціалістичну економіку, яка не знає криз і безробіття, не знає злиднів і розорення і дає громадянам усі можливості для заможного й культурного життя.

Такі є в основному зміни, що відбулися в галузі нашої **економіки** за період від 1924 року до 1936 року.

Відповідно до цих змін у галузі економіки СРСР змінилась і **класова структура** нашого суспільства.

Клас поміщиків, як відомо, був уже ліквідований в результаті переможного закінчення громадянської війни. Щодо інших експлуататорських класів, то вони поділили долю класу поміщиків. Не стало класу капіталістів у галузі промисловості. Не стало класу куркулів у галузі сільського господарства. Не стало купців і спекулянтів у галузі товарообороту. Всі експлуататорські класи, таким чином, ліквідовано.

Залишився робітничий клас.

Залишився клас селян.

Залишилась інтелігенція.

Але було б помилково думати, що ці соціальні групи не зазнали за цей час ніяких змін, що вони залишилися такими самими, якими вони були, скажемо, в період капіталізму.

Взяти, наприклад, робітничий клас СРСР. Його часто називають по старій пам'яті пролетаріатом. Але що таке пролетаріат? Пролетаріат є клас, позбавлений знарядь і засобів виробництва при системі господарства, коли знаряддя й засоби виробництва належать капіталістам і коли клас капіталістів експлуатує пролетаріат. Пролетаріат — це клас, експлуатований капіталістами. Але у нас клас капіталістів, як відомо, вже ліквідовано, знаряддя й засоби виробництва відібрано у капіталістів і передано державі, керівною силою якої є робітничий клас. Отже, нема більше класу капіталістів, який міг би експлуатувати робітничий клас. Отже, наш робітничий клас не тільки не позбавлений знарядь і засобів виробництва, а навпаки, він ними володіє спільно з усім народом. А раз він ними володіє, а клас капіталістів ліквідовано,— виключена всяка можливість експлуатації робітничого класу. Чи можна після цього назвати наш робітничий клас пролетаріатом? Ясно, що не можна. Маркс говорив: для того, щоб пролетаріат визволив себе, він повинен розгромити клас капіталістів, відібрати у капіталістів знаряддя й засоби виробництва і знищити ті умови виробництва, які породжують пролетаріат. Чи можна сказати,

що робітничий клас СРСР уже здійснив ці умови свого визволення? Безумовно можна і повинно. А що це значить? Це значить, що пролетаріат СРСР перетворився в цілком новий клас, в робітничий клас СРСР, який знищив капіталістичну систему господарства, утвердив соціалістичну власність на знаряддя й засоби виробництва і скеровує радянське суспільство по шляху комунізму.

Як бачите, робітничий клас СРСР це — цілком новий, визволений від експлуатації, робітничий клас, подібного якому не знала ще історія людства.

Перейдімо до питання про селянство. Звичайно прийнято говорити, що селянство — це такий клас дрібних виробників, члени якого атомізовані, розкидані по лицю всієї країни, копаються поодинці в своїх дрібних господарствах з їх відсталою технікою, є рабами приватної власності і безкарно експлуатуються поміщиками, куркулями, купцями, спекулянтами, лихварями і т. п. І справді, селянство в капіталістичних країнах, коли мати на увазі його основну масу, є саме таким класом. Чи можна сказати, що наше сучасне селянство, радянське селянство, в своїй масі схоже на подібне селянство? Ні, не можна цього сказати. Такого селянства у нас уже нема. Наше радянське селянство є цілком нове селянство. У нас немає більше поміщиків і куркулів, купців і лихварів, що могли б експлуатувати селян. Отже, наше селянство є визволене від експлуатації селянство. Далі, наше радянське селянство в своїй величезній більшості є колгоспне селянство, тобто воно базує свою роботу і своє надбання не на одноосібній праці і відсталій техніці, а на колективній праці і сучасній техніці. Нарешті, в основі господарства нашого селянства лежить не приватна власність, а колективна власність, що виросла на базі колективної праці.

Як бачите, радянське селянство — це цілком нове селянство, подібного якому ще не знала історія людства.

Перейдімо, нарешті, до питання про інтелігенцію, до питання про інженерно-технічних працівників, про працівників культурного фронту, про службовців взагалі і т. п. Вона також зазнала великих змін за минулий період. Це вже не та стара зашкарубла інтелігенція, яка намагалась ставити себе над класами, а насправді служила в своїй масі поміщикам і капіталістам. Наша радянська інтелігенція це — цілком нова інтелігенція, зв'язана всім корінням з робітничим класом і селянством. Змінився, поперше, склад інтелігенції. Виходці з дворянства й буржуазії становлять невеликий процент нашої радянської інтелігенції. 80 — 90 процентів радянської інтелігенції — це виходці з робітничого класу, селянства та інших верств трудящих. Змінився, нарешті, і самий характер діяльності інтелігенції. Раніше вона повинна була служити багатим класам, бо в неї не було іншого виходу. Тепер вона повинна служити народові, бо не стало більше експлуататорських класів. І саме тому вона є тепер рівноправним членом радянського суспільства, де вона разом з робітниками й селянами,

в одній упряжці з ними, провадить будівництво нового безкласового соціалістичного суспільства.

Як бачите, це цілком нова, трудова інтелігенція, подібної якій не знайдете ні в одній країні земної кулі.

Такі є зміни, що відбулись за минулий час у галузі класової структури радянського суспільства.

Про що говорять ці зміни?

Вони говорять, поперше, про те, що грані між робітничим класом і селянством, таксамо як між цими класами і інтелігенцією — стираються, а стара класова виключність — зникає. Це значить, що відстань між цими соціальними групами все більше й більше скорочується.

Вони говорять, подруге, про те, що економічні суперечності між цими соціальними групами падають, стираються.

Вони говорять, нарешті, про те, що падають і стираються також політичні суперечності між ними.

Так стоїть справа з змінами в галузі **класової структури** СРСР.

Картина змін у суспільному житті СРСР була б не повною, коли б не сказати кілька слів про зміни ще в одній галузі. Я маю на увазі галузь **національних** взаємовідносин в СРСР. До Радянського Союзу входять, як відомо, близько 60 націй, національних груп і народностей. Радянська держава є держава багатонаціональна. Зрозуміло, що питання про взаємовідносини між народами СРСР не може не мати для нас першорядного значення.

Союз Радянських Соціалістичних Республік утворився, як відомо, в 1922 році на Першому З'їзді Рад СРСР. Утворився він на засадах рівності і добровільності народів СРСР. Нині діюча Конституція, прийнята в 1924 році, є перша Конституція Союзу РСР. Це був період, коли відносини між народами не були ще як слід налагоджені, коли пережитки недовір'я до великоросів ще не зникли, коли відцентрові сили все ще продовжували діяти. Треба було налагодити в цих умовах братерське співробітництво народів на базі економічної, політичної і військової взаємодопомоги, об'єднавши їх в одну союзну багатонаціональну державу. Радянська влада не могла не бачити труднощів цієї справи. Вона мала перед собою невдалі спроби багатонаціональних держав у буржуазних країнах. Вона мала перед собою спробу старої Австро-Угорщини, спробу, що провалилась. І все ж вона пішла на спробу створення багатонаціональної держави, бо вона знала, що багатонаціональна держава, яка виникла на базі соціалізму, повинна витримати всі і всякі випробування.

З того часу минуло 14 років. Період достатній для того, щоб перевірити спробу. І що ж? Минулий період з безперечністю показав, що спроба утворення багатонаціональної держави, створеної на базі соціалізму, вдалася цілком. Це є безперечна перемога ленінської національної політики. (Тривалі оплески.)

Чим пояснити цю перемогу?

Відсутність експлуататорських класів, що є основними організаторами міжнаціональної бійки; відсутність експлуатації, яка культивує взаємне недовір'я і розпалює націоналістичні пристрасті; наявність при владі робітничого класу, який є ворогом усякого поневолення і вірним носієм ідей інтернаціоналізму; фактичне здійснення взаємної допомоги народів в усіх галузях господарського й громадського життя; нарешті, розквіт національної культури народів СРСР, національної формою, соціалістичної змістом,— усі ці і подібні їм фактори привели до того, що змінилося в корені обличчя народів СРСР, зникло в них почуття взаємного недовір'я, розвинулось у них почуття взаємної дружби і налагодилось, таким чином, справжнє братерське співробітництво народів у системі єдиної союзної держави.

В результаті ми маємо тепер багатонаціональну соціалістичну державу, яка цілком склалась і витримала всі випробування, міцності якої могла б позаздрити будьяка національна держава в будьякій частині світу. (Бурхливі оплески.)

Такі є зміни, що відбулись за минулий період, у галузі **національних взаємовідносин** в СРСР.

Такий є загальний підсумок змін у галузі господарського й суспільно-політичного життя в СРСР, що відбулись за період від 1924 року до 1936 року.

III

ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУ КОНСТИТУЦІЇ

Яке відображення дістали всі ці зміни в житті СРСР у проекті нової Конституції?

Інакше кажучи: які є основні особливості проекту Конституції, поданого на розгляд цього З'їзду?

Конституційній Комісії було доручено внести зміни в текст Конституції 1924 року. В результаті роботи Конституційної Комісії ми маємо новий текст Конституції, проект нової Конституції СРСР. Складаючи проект нової Конституції, Конституційна Комісія виходила з того, що конституцію не повинно змішувати з програмою. Це значить, що між програмою і конституцією є істотна різниця. В той час як програма говорить про те, чого ще нема і що повинне бути ще здобуте і завойоване в майбутньому, конституція, навпаки, повинна говорити про те, що вже є, що вже здобуте і завойоване тепер, зараз. Програма стосується головним чином майбутнього, конституція теперішнього.

Два приклади для ілюстрації.

Наше радянське суспільство добилося того, що воно вже здійснило в основному соціалізм, створило соціалістичний лад, тобто

здійснило те, що у марксистів називається інакше першою або нижчою фазою комунізму. Значить, у нас уже здійснена в основному перша фаза комунізму, соціалізм. (Тривалі оплески.) Основним принципом цієї фази комунізму є, як відомо, формула: „від кожного за його здібностями, кожному за його працею". Чи повинна наша Конституція відобразити цей факт, факт завоювання соціалізму? Чи повинна вона базуватися на цьому завоюванні? Безумовно повинна. Повинна, бо соціалізм для СРСР є те, що вже здобуте і завойоване.

Але радянське суспільство ще не добилося здійснення вищої фази комунізму, де пануючим принципом буде формула: „від кожного за його здібностями, кожному за його потребами", хоч воно і ставить собі мету добитися в майбутньому здійснення вищої фази комунізму. Чи може наша Конституція базуватися на вищій фазі комунізму, якої ще нема і яка повинна бути ще завойована? Ні, не може, бо вища фаза комунізму є для СРСР те, що ще не здійснене і що повинне бути здійснене в майбутньому. Не може, якщо вона не хоче перетворитися в програму або декларацію про майбутні завоювання.

Такі є рамки нашої Конституції в даний історичний момент.

Таким чином проект нової Конституції являє собою підсумок пройденого шляху, підсумок уже здобутих завоювань. Він є, отже, реєстрацією і законодавчим закріпленням того, що вже здобуте і завойоване на ділі. (Бурхливі оплески.)

В цьому перша особливість проекту нової Конституції СРСР.

Далі. Конституції буржуазних країн виходять звичайно з переконання про непохитність капіталістичного ладу. Головну основу цих конституцій становлять принципи капіталізму, його основні підвалини: приватна власність на землю, ліси, фабрики, заводи та інші знаряддя й засоби виробництва; експлуатація людини людиною і наявність експлуататорів і експлуатованих; незабезпеченість трудящої більшості на одному полюсі суспільства і розкіш нетрудящої, але забезпеченої, меншості на другому полюсі; і т. д. і т. п. Вони спираються на ці і подібні їм підвалини капіталізму. Вони їх відображають, вони їх закріплюють в законодавчому порядку.

На відміну від них проект нової Конституції СРСР виходить з факту ліквідації капіталістичного ладу, з факту перемоги соціалістичного ладу в СРСР. Головну основу проекту нової Конституції СРСР становлять принципи соціалізму, його основні підвалини, вже завойовані і здійснені: соціалістична власність на землю, ліси, фабрики, заводи та інші знаряддя й засоби виробництва; ліквідація експлуатації і експлуататорських класів; ліквідація злиднів більшості і розкоші меншості; ліквідація безробіття; праця, як обов'язок і справа честі кожного працездатного громадянина за формулою: „хто не працює, той не їсть". Право на працю, тобто право кожного громадянина на одержання гарантованої роботи; право на відпочинок; право на освіту; і т. д. і т. п. Проект нової Конституції спирається

на ці і подібні їм підвалини соціалізму. Він їх відображає, він їх закріплює в законодавчому порядку.

Така є друга особливість проекту нової Конституції.

Далі. Буржуазні конституції мовчазно виходять з передумови про те, що суспільство складається з антагоністичних класів, з класів, які володіють багатством, і класів, які не володіють ним, що яка б партія не прийшла до влади, державне керівництво суспільством (диктатура) повинне належати буржуазії, що конституція потрібна для того, щоб закріпити суспільні порядки, угодні й вигідні імущим класам.

На відміну від буржуазних конституцій проект нової Конституції СРСР виходить з того, що в суспільстві немає вже більше антагоністичних класів, що суспільство складається з двох дружніх один одному класів, з робітників і селян, що при владі стоять саме ці трудящі класи, що державне керівництво суспільством (диктатура) належить робітничому класові, як передовому класові суспільства, що конституція потрібна для того, щоб закріпити суспільні порядки, угодні й вигідні трудящим.

Така є третя особливість проекту нової Конституції.

Далі. Буржуазні конституції мовчазно виходять з передумови про те, що нації і раси не можуть бути рівноправними, що є нації повноправні і є нації неповноправні, що крім того існує ще третя категорія націй або рас, наприклад, в колоніях, у яких ще менше прав, ніж у неповноправних націй. Це значить, що всі ці конституції в основі своїй є націоналістичними, тобто конституціями пануючих націй.

На відміну від цих конституцій проект нової Конституції СРСР, навпаки,— глибоко інтернаціональний. Він виходить з того, що всі нації і раси рівноправні. Він виходить з того, що різниця в кольорі шкіри або в мові, культурному рівні або рівні державного розвитку, таксамо як інша будьяка різниця між націями і расами — не може служити підставою для того, щоб виправдати національну нерівноправність. Він виходить з того, що всі нації і раси, незалежно від їх минулого і теперішнього становища, незалежно від їх сили чи слабості,— повинні користуватись однаковими правами в усіх сферах господарського, громадського, державного й культурного життя суспільства.

Така є четверта особливість проекту нової Конституції.

П'яту особливість проекту нової Конституції становить його послідовний і до кінця витриманий демократизм. З точки зору демократизму буржуазні конституції можна поділити на дві групи: одна група конституцій прямо заперечує або зводить фактично нанівець рівність прав громадян і демократичні свободи. Друга група конституцій охоче приймає і навіть афішує демократичні засади, але робить при цьому такі застереження й обмеження, що демократичні

права і свободи виявляються цілком спотвореними. Вони говорять про рівні виборчі права для всіх громадян, але тут же обмежують їх осілістю та освітнім і навіть майновим цензом. Вони говорять про рівні права громадян, але тут же застерігають, що це не стосується жінок, або стосується їх частково. І т. д. і т. п.

Особливість проекту нової Конституції СРСР полягає в тому, що він вільний від подібних застережень і обмежень. Для нього не існує активних чи пасивних громадян, для нього всі громадяни активні. Він не визнає різниці в правах між чоловіками і жінками, „осілими" і „не-осілими", імущими і неімущими, освіченими і неосвіченими. Для нього всі громадяни рівні в своїх правах. Не майновий стан, не національне походження, не стать, не службове становище, а особисті здібності і особиста праця кожного громадянина визначають його становище в суспільстві.

Нарешті, ще одна особливість проекту нової Конституції. Буржуазні конституції звичайно обмежуються фіксуванням формальних прав громадян, не дбаючи про умови здійснення цих прав, про можливість їх здійснення, про засоби їх здійснення. Говорять про рівність громадян, але забувають, що не може бути справжньої рівності між хазяїном і робітником, між поміщиком і селянином, якщо у перших є багатство й політична вага в суспільстві, а другі позбавлені і того і того, якщо перші є експлуататорами, а другі експлуатованими. Або ще: говорять про свободу слова, зборів і преси, але забувають, що всі ці свободи можуть перетворитися для робітничого класу в звук пустий, якщо він позбавлений можливості мати в своєму розпорядженні підходящі приміщення для зборів, добрі друкарні, достатню кількість друкарського паперу і т. д.

Особливість проекту нової Конституції полягає в тому, що він не обмежується фіксуванням формальних прав громадян, а переносить центр ваги на питання про гарантії цих прав, на питання про засоби здійснення цих прав. Він не просто проголошує рівність прав громадян, але й забезпечує її законодавчим закріпленням факту ліквідації режиму експлуатації, факту визволення громадян від усякої експлуатації. Він не просто проголошує право на працю, але й забезпечує його законодавчим закріпленням факту відсутності криз у радянському суспільстві, факту знищення безробіття. Він не просто проголошує демократичні свободи, але й забезпечує їх в законодавчому порядку певними матеріальними засобами. Тому зрозуміло, що демократизм проекту нової Конституції є не „звичайний" і „загальновизнаний" демократизм взагалі, а демократизм **соціалістичний.**

Такі є основні особливості проекту нової Конституції СРСР.

Таке є відображення в проекті нової Конституції тих зрушень і змін у господарському й суспільно-політичному житті СРСР, які здійснились за період від 1924 року до 1936 року.

IV

БУРЖУАЗНА КРИТИКА ПРОЕКТУ КОНСТИТУЦІЇ

Кілька слів про буржуазну критику проекту Конституції.

Питання про те, як ставиться до проекту Конституції іноземна буржуазна преса, становить безперечно певний інтерес. Оскільки іноземна преса відбиває громадську думку різних верств населення в буржуазних країнах, ми не можемо обминути ту критику, яку розгорнула ця преса проти проекту Конституції.

Перші ознаки реакції іноземної преси на проект Конституції виявились у певній тенденції — замовчати проект Конституції. Я маю на увазі в даному разі найбільш реакційну, фашистську пресу. Ця група критиків визнала за краще просто замовчати проект Конституції, змалювати справу так, ніби проекту не було і нема його взагалі в природі. Можуть сказати, що замовчування не є критика. Але це невірно. Метод замовчування, як особливий спосіб ігнорування, є теж формою критики, правда, безглуздою і смішною, але все ж формою критики. (Загальний сміх, оплески.) Але з методом замовчування не вийшло у них. Кінець-кінцем вони були змушені відкрити клапан і повідомити світ, що, як це не сумно, проект Конституції СРСР все ж існує, і не тільки існує, але й починає шкідливо впливати на уми. Та інакше й не могло бути, бо є все ж на світі якась громадська думка, читачі, живі люди, які хочуть знати правду про факти, і тримати їх довго в лещатах обману нема ніякої можливості. На обмані далеко не поїдеш...

Друга група критиків визнає, що проект Конституції дійсно існує в природі, але вона вважає, що проект не становить великого інтересу, бо він є по суті справи не проект Конституції, а пустий папірець, пуста обіцянка, розрахована на те, щоб зробити певний маневр і обдурити людей. Вони додають при цьому, що кращого проекту і не міг дати СРСР, бо сам СРСР є не держава, а всього-на-всього — географічне поняття (загальний сміх), а раз він не є держава, то й конституція його не може бути дійсною конституцією. Типовим представником цієї групи критиків є, як це не дивно, німецький офіціоз „Дейтше Дипломатіш-Політіше Кореспонденц". Цей журнал прямо каже, що проект Конституції СРСР є пуста обіцянка, обман, „потьомкінське село". Він без вагань заявляє, що СРСР не є держава, що СРСР „являє не що інше, як точно визначуване географічне поняття" (загальний сміх), що Конституція СРСР не може бути, зважаючи на це, визнана дійсною конституцією

Що можна сказати про таких, з дозволу сказати, критиків?

В одному з своїх казок-оповідань великий російський письменник Щедрін дає тип бюрократа-самодура, дуже обмеженого й тупого, але до краю самовпевненого й завзятого. Після того як цей бюро-

крат навів у „довіреній“ йому області „порядок і тишу“, винищивши тисячі жителів і спаливши десятки міст, він оглянувся навкруги і помітив на горизонті Америку, країну, звичайно, маловідому, де є, виявляється, якісь свободи, що баламутять народ, і де державою керують іншими методами. Бюрократ помітив Америку і обурився: що це за країна, звідки вона взялась, на якій такій підставі вона існує? (Загальний сміх, оплески.) Звичайно, її випадково відкрили кілька віків тому, але хіба не можна її знову закрити, щоб духу її не було зовсім? (Загальний сміх.) І сказавши це, наклав резолюцію: „Закрити знову Америку“! (Загальний сміх.)

Мені здається, що панове з „Дейтше Дипломатіш-Політіше Кореспонденц“ як дві краплі води схожі на щедрінського бюрократа. (Загальний сміх, схвальні оплески.) Цим панам СРСР давно вже намуляв очі. Дев'ятнадцять років стоїть СРСР як маяк, заражаючи духом визволення робітничий клас усього світу і викликаючи оскаженіння у ворогів робітничого класу. І він, цей СРСР, виявляється, не тільки просто існує, а навіть росте, і не тільки росте, а навіть преуспіває, і не тільки преуспіває, а навіть творить проект нової Конституції, проект, який збуджує уми, вселяє нові надії пригнобленим класам. (Оплески.) Як же після цього не обурюватись панам з німецького офіціозу? Що це за країна, галасують вони, на якій такій підставі вона існує (загальний сміх), і якщо її відкрили в жовтні 1917 року, то чому не можна її знову закрити, щоб духу її не було зовсім? І сказавши це, постановили: закрити знову СРСР, оголосити привселюдно, що СРСР, як держава, не існує, що СРСР є не що інше, як просте географічне поняття! (Загальний сміх.)

Накладаючи резолюцію про те, щоб закрити знову Америку, щедрінський бюрократ, не зважаючи на всю свою тупість, все ж знайшов у собі елементи розуміння реального, сказавши тут же до себе: „Але, здається, сіє від мене не залежить“. (Вибух веселого сміху, бурхливі оплески.) Я не знаю, чи вистачить розуму в панів з німецького офіціозу догадатися, що „закрити“ на папері ту чи іншу державу вони, звичайно, можуть, але якщо говорити серйозно, то „сіє від них не залежить“... (Вибух веселого сміху, бурхливі оплески.)

Щодо того, що Конституція СРСР є нібито пуста обіцянка, „потьомкінське село“ і т. д., то я хотів би послатися на ряд встановлених фактів, які самі говорять за себе.

В 1917 році народи СРСР повалили буржуазію і встановили диктатуру пролетаріату, встановили Радянську владу. Це факт, а не обіцянка.

Далі, Радянська влада ліквідувала клас поміщиків і передала селянам більше 150 мільйонів гектарів колишніх поміщицьких, казенних і монастирських земель і це — крім тих земель, які були і раніше в руках селян. Це факт, а не обіцянка.

Далі, Радянська влада експропріювала клас капіталістів, відібрала

у них банки, заводи, залізниці та інші знаряддя й засоби виробництва, оголосила їх соціалістичною власністю і поставила на чолі цих підприємств кращих людей робітничого класу. Це факт, а не обіцянка. (Тривалі оплески.)

Далі, організувавши промисловість і сільське господарство на нових, соціалістичних засадах, з новою технічною базою, Радянська влада добилася того, що нині землеробство в СРСР дає в $1^1/_2$ раза більше продукції, ніж у довоєнний час, індустрія виробляє в 7 разів більше продукції, ніж у довоєнний час, а народний прибуток виріс у 4 рази в порівнянні з довоєнним часом. Все це — факти, а не обіцянки. (Тривалі оплески.)

Далі, Радянська влада знищила безробіття, провела в життя право на працю, право на відпочинок, право на освіту, забезпечила кращі матеріальні і культурні умови робітникам, селянам та інтелігенції, забезпечила проведення в життя загального, прямого й рівного виборчого права при таємному голосуванні громадян. Усе це — факти, а не обіцянки. (Тривалі оплески.)

Нарешті, СРСР дав проект нової Конституції, який є не обіцянкою, а реєстрацією і законодавчим закріпленням цих загальновідомих фактів, реєстрацією і законодавчим закріпленням того, що вже здобуте і завойоване.

Постає питання, до чого зводиться після всього цього базікання панів з німецького офіціозу про „потьомкінські села", коли не до того, що вони поставили собі мету приховати від народу правду про СРСР, ввести народ в оману, обдурити його.

Такі є факти. А факти, як кажуть, уперта річ. Панове з німецького офіціозу можуть сказати, що тим гірше для фактів. (Загальний сміх.) Але тоді їм можна відповісти словами відомого російського прислів'я: „дурням закон не писано". (Веселий сміх, тривалі оплески.)

Третя група критиків не від того, щоб визнати певні позитивні якості за проектом Конституції, вона вважає його позитивним явищем, але вона, бачите, дуже сумнівається, щоб ряд його положень можна було провести в життя, бо вона переконана, що ці положення взагалі нездійсненні і повинні лишитись на папері. Це, кажучи м'яко, скептики. Вони, ці скептики, є в усіх країнах.

Треба сказати, що ми зустрічаємося з ними не вперше. Коли більшовики брали владу в 1917 році, скептики казали: більшовики, може, не погані люди, але з владою у них справа не піде, вони проваляться. На ділі, однак, виявилось, що провалились не більшовики, а скептики.

Під час громадянської війни та іноземної інтервенції ця група скептиків казала: Радянська влада, звичайно, річ не погана, але Денікін з Колчаком плюс іноземці, мабуть, подолають її. На ділі, однак, виявилось, що скептики і тут прорахувалися.

Коли Радянська влада опублікувала перший п'ятирічний план, скептики знову виступили на сцену, говорячи: п'ятирічка, звичайно,

справа добра, але вона навряд чи здійсненна, треба думати, що у більшовиків з п'ятирічкою справа не вийде. Факти, однак, показали, що скептикам знову не пощастило: п'ятирічний план було здійснено за чотири роки.

Те саме треба сказати про проект нової Конституції і її критику з боку скептиків. Досить було опублікувати проект, щоб ця група критиків знову з'явилась на сцені з її похмурим скепсисом, з її сумнівами щодо здійсненності деяких положень Конституції. Нема ніяких підстав сумніватися в тому, що скептики проваляться і в даному разі, проваляться нині так само, як вони не раз провалювалися в минулому.

Четверта група критиків, атакуючи проект нової Конституції, характеризує його, як „зрушення вправо", як „відмовлення від диктатури пролетаріату", як „ліквідацію більшовицького режиму". „Більшовики хитнулися вправо, це факт" — говорять вони на різні голоси. Особливо стараються в цьому відношенні деякі польські і почасти американські газети.

Що можна сказати про цих, з дозволу сказати, критиків?

Якщо розширення бази диктатури робітничого класу і перетворення диктатури в гнучкішу, отже, — могутнішу систему державного керівництва суспільством трактується ними не як посилення диктатури робітничого класу, а як її ослаблення або навіть як відмовлення від неї, то дозволенно спитати: а чи знають взагалі ці панове — щó таке диктатура робітничого класу?

Якщо законодавче закріплення перемоги соціалізму, законодавче закріплення успіхів індустріалізації, колективізації та демократизації називається у них „зрушенням вправо", то дозволенно спитати: а чи знають взагалі ці панове — чим відрізняється ліве від правого? (Загальний сміх, оплески.)

Не може бути сумніву, що ці панове остаточно заплуталися в своїй критиці проекту Конституції і, заплутавшись, переплутали праве з лівим.

Не можна не пригадати з цього приводу дворове „дівчисько" Палагею з „Мертвих душ" Гоголя. Вона, як розповідає Гоголь, взялась якось показати дорогу кучерові Чічікова Селіфанові, але, не зумівши відрізнити правий бік дороги від лівого її боку, заплуталась і опинилась у ніяковому становищі. Треба визнати, що наші критики з польських газет, не зважаючи на всю їх амбіцію, все ж недалеко відійшли від рівня розуміння Палагеї, дворового „дівчиська" з „Мертвих душ". (Оплески.) Якщо згадаєте, кучер Селіфан визнав потрібним відчитати Палагею за змішання правого з лівим, сказавши їй: „Ех ти, чорнонога... не знаєш, де право, де ліво". Мені здається, що слід би так само відчитати наших невдах-критиків, сказавши їм: Ех ви, горе-критики... не знаєте, де право, де ліво. (Тривалі оплески.)

Нарешті, ще одна група критиків. Якщо попередня група обвинувачує проект Конституції у відмовленні від диктатури робітничого

класу, то ця група обвинувачує його, навпаки, в тому, що він нічого не міняє в існуючому становищі в СРСР, що він лишає незачепленою диктатуру робітничого класу, не допускає свободу політичних партій і зберігає в силі нинішнє керівне становище партії комуністів в СРСР. При цьому ця група критиків вважає, що відсутність свободи партій в СРСР є ознакою порушення основ демократизму.

Я мушу визнати, що проект нової Конституції дійсно лишає в силі режим диктатури робітничого класу, таксамо як зберігає без зміни нинішнє керівне становище Комуністичної партії СРСР. (Бурхливі оплески.) Якщо шановні критики вважають це хибою проекту Конституції, то можна тільки пошкодувати про це. Ми ж, більшовики, вважаємо це позитивною якістю проекту Конституції. (Бурхливі оплески.)

Щодо свободи різних політичних партій, то ми тримаємося тут трохи інших поглядів. Партія є частина класу, його передова частина. Кілька партій, а значить і свобода партій може існувати тільки в такому суспільстві, де є антагоністичні класи, інтереси яких ворожі і непримиренні, де є, скажемо, капіталісти і робітники, поміщики і селяни, куркулі і біднота і т. д. Але в СРСР немає вже більше таких класів, як капіталісти, поміщики, куркулі і т. п. В СРСР є тільки два класи, робітники і селяни, інтереси яких не тільки не ворожі, а навпаки — дружні. Отже, в СРСР немає грунту для існування кількох партій, а значить і для свободи цих партій. В СРСР є грунт тільки для однієї партії, Комуністичної партії. В СРСР може існувати лише одна партія — партія комуністів, яка сміливо і до кінця захищає інтереси робітників і селян. А що вона не погано захищає інтереси цих класів, в цьому ледве чи може бути якийнебудь сумнів. (Бурхливі оплески.)

Говорять про демократію. Але що таке демократія? Демократія в капіталістичних країнах, де є антагоністичні класи, є кінець-кінцем демократія для сильних, демократія для імущої меншості. Демократія в СРСР, навпаки, є демократія для трудящих, тобто демократія для всіх. Але з цього виходить, що основи демократизму порушуються не проектом нової Конституції СРСР, а буржуазними конституціями. Ось чому я думаю, що Конституція СРСР є єдиною в світі до кінця демократичною конституцією.

Так стоїть справа з буржуазною критикою проекту нової Конституції СРСР.

V

ПОПРАВКИ І ДОПОВНЕННЯ ДО ПРОЕКТУ КОНСТИТУЦІЇ

Перейдімо до питання про поправки і доповнення до проекту Конституції, внесені громадянами при всенародному обговоренні проекту.

Всенародне обговорення проекту Конституції дало, як відомо, досить значну кількість поправок і доповнень. Всі вони опубліковані в радянській пресі. Зважаючи на велику різноманітність поправок і неоднакову їх цінність, слід би їх поділити, по-моєму, на три категорії.

Відмінна риса поправок першої категорії полягає в тому, що вони трактують не про питання Конституції, а про питання поточної законодавчої роботи майбутніх законодавчих органів. Окремі питання страхування, деякі питання колгоспного будівництва, деякі питання промислового будівництва, питання фінансової справи,— такі є теми цих поправок. Очевидно, автори цих поправок не усвідомили собі різниці між конституційними питаннями і питаннями поточного законодавства. Саме тому вони стараються втиснути в Конституцію якомога більше законів, ведучи справу до того, щоб перетворити Конституцію в щось на зразок збірника законів. Але конституція не є збірник законів. Конституція є основний закон, і тільки основний закон. Конституція не виключає, а передбачає поточну законодавчу роботу майбутніх законодавчих органів. Конституція дає юридичну базу для майбутньої законодавчої діяльності таких органів. Тому поправки і доповнення такого роду, як такі, що не мають прямого відношення до Конституції, повинні бути, по-моєму, передані в майбутні законодавчі органи країни.

До другої категорії слід віднести такі поправки і доповнення, які намагаються внести в Конституцію елементи історичних довідок або елементи декларації про те, чого ще не добилась Радянська влада і чого вона повинна добитися в майбутньому. Відзначити в Конституції, які труднощі подолали протягом довгих років партія, робітничий клас і всі трудящі в боротьбі за перемогу соціалізму; вказати в Конституції кінцеву мету радянського руху, тобто побудову повного комуністичного суспільства,— такі є теми цих поправок, що повторюються в різних варіаціях. Я думаю, що такі поправки і доповнення також повинні бути відкладені набік, як такі, що не мають прямого відношення до Конституції. Конституція є реєстрація і законодавче закріплення тих завоювань, що вже здобуті і забезпечені. Якщо ми не хочемо перекрутити цей основний характер Конституції, ми не повинні заповнювати її історичними довідками про минуле або деклараціями про майбутні завоювання трудящих СРСР. Для цієї справи є у нас інші шляхи і інші документи.

Нарешті, до третьої категорії слід віднести такі поправки і доповнення, які мають пряме відношення до проекту Конституції.

Значна частина поправок цієї категорії має редакційний характер. Тому їх можна було б передати в Редакційну Комісію цього З'їзду, яку, я думаю, створить З'їзд, доручивши їй встановити остаточну редакцію тексту нової Конституції.

Щодо решти поправок третьої категорії, то вони мають істотніше значення, і про них доведеться, по-моєму, сказати тут кілька слів.

1) Насамперед про поправки до 1-ї статті проекту Конституції. Є чотири поправки. Одні пропонують замість слів „держава робітників і селян“ сказати: „держава трудящих“. Другі пропонують до слів „держава робітників і селян“ додати: „і трудової інтелігенції“. Треті пропонують замість слів „держава робітників і селян“ сказати: „держава всіх рас і національностей, що населяють територію СРСР“. Четверті пропонують слово „селян“ замінити словом „колгоспників“ або словами: „трудящих соціалістичного землеробства“.

Чи слід прийняти ці поправки? Я думаю, що не слід.

Про що говорить 1-а стаття проекту Конституції? Вона говорить про класовий склад радянського суспільства. Чи можемо ми, марксисти, обминути в Конституції питання про класовий склад нашого суспільства? Ні, не можемо. Радянське суспільство складається, як відомо, з двох класів, з робітників і селян. Перша стаття проекту Конституції саме про це й говорить. Отже, 1-а стаття проекту Конституції правильно відображає класовий склад нашого суспільства. Можуть спитати: а трудова інтелігенція? Інтелігенція ніколи не була і не може бути класом,—вона була і залишається прошарком, який рекрутує своїх членів серед усіх класів суспільства. В старі часи інтелігенція рекрутувала своїх членів серед дворян, буржуазії, почасти серед селян і лише в зовсім незначній мірі серед робітників. В наш, радянський час інтелігенція рекрутує своїх членів головним чином серед робітників і селян. Але як би вона не рекрутувалась і який би характер вона не мала, інтелігенція все ж є прошарком, а не класом.

Чи не обмежує ця обставина прав трудової інтелігенції? Ні трохи! Перша стаття проекту Конституції говорить не про права різних верств радянського суспільства, а про класовий склад цього суспільства. Про права різних верств радянського суспільства, в тому числі про права трудової інтелігенції, говориться головним чином у десятому і одинадцятому розділах проекту Конституції. З цих розділів ясно видно, що робітники, селяни й трудова інтелігенція цілком рівноправні в усіх сферах господарського, політичного, громадського й культурного життя країни. Отже, про обмеження прав трудової інтелігенції не може бути й мови.

Те саме треба сказати про нації і раси, які входять до складу СРСР. У другому розділі проекту Конституції вже сказано, що СРСР є вільний союз рівноправних націй. Чи варт повторювати цю формулу в першій статті проекту Конституції, яка трактує не про національний склад радянського суспільства, а про його класовий склад? Ясно, що не варт. Щодо прав націй і рас, які входять до складу СРСР, то про це говориться в другому, десятому і одинадцятому розділах проекту Конституції. З цих розділів ясно видно, що нації і раси СРСР користуються однаковими правами в усіх сферах господарського, політичного, громадського й культурного життя країни. Отже, не може бути й мови про обмеження національних прав.

Також неправильно було б замінити слово „селянин“ словом

„колгоспник“ або словами „трудящий соціалістичного землеробства“. Поперше, серед селян крім колгоспників є ще понад мільйон дворів не-колгоспників. Як бути з ними? Чи не думають автори цієї поправки скинути їх з рахунку? Це було б нерозумно. Подруге, якщо більшість селян стала вести колгоспне господарство, то це ще не значить, що вона перестала бути селянством, що в неї нема більше свого особистого господарства, особистого двору і т. д. Потретє, довелося б тоді замінити також слово „робітник“ словами „трудівник соціалістичної промисловості“, чого, однак, автори поправки чомусь не пропонують. Нарешті, хіба у нас вже зникли клас робітників і клас селян? А якщо вони не зникли, то чи варт викреслювати з лексикону найменування, що встановились для них? Автори поправки, очевидно, мають на увазі не теперішнє, а майбутнє суспільство, коли класів уже не буде і коли робітники й селяни перетворяться в трудівників єдиного комуністичного суспільства. Вони, отже, явно забігають вперед. Але при складанні Конституції треба виходити не з майбутнього, а з теперішнього, з того, що вже є. Конституція не може і не повинна забігати вперед.

2) Далі йде поправка до 17-ї статті проекту Конституції. Поправка полягає в тому, що пропонують виключити зовсім з проекту Конституції 17-у статтю, яка говорить про збереження за Союзними республіками права вільного виходу з СРСР. Я думаю, що ця пропозиція неправильна і тому не повинна бути прийнята З'їздом. СРСР є добровільний союз рівноправних Союзних республік. Виключити з Конституції статтю про право вільного виходу з СРСР, — значить порушити добровільний характер цього союзу. Чи можемо ми піти на цей крок? Я думаю, що ми не можемо і не повинні йти на цей крок. Кажуть, що в СРСР нема жодної республіки, яка хотіла б вийти із складу СРСР, що, зважаючи на це, стаття 17-а не має практичного значення. Що у нас нема жодної республіки, яка хотіла б вийти із складу СРСР, це, звичайно, вірно. Але з цього зовсім не виходить, що ми не повинні зафіксувати в Конституції право Союзних республік на вільний вихід із СРСР. В СРСР немає також такої Союзної республіки, яка хотіла б придушити іншу Союзну республіку. Але з цього зовсім не виходить, що з Конституції СРСР повинна бути виключена стаття, яка трактує про рівність прав Союзних республік.

3) Далі є пропозиція доповнити другий розділ проекту Конституції новою статтею, зміст якої зводиться до того, що автономні радянські соціалістичні республіки при досягненні відповідного рівня господарського й культурного розвитку можуть бути перетворені в союзні радянські соціалістичні республіки. Чи можна прийняти цю пропозицію? Я думаю, що не слід її приймати. Вона неправильна не тільки з боку її змісту, але і з боку її мотивів. Не можна мотивувати переведення автономних республік в розряд союзних республік господарською й культурною їх зрілістю, так само як не можна

мотивувати залишення тієї чи іншої республіки в списку автономних республік її господарською або культурною відсталістю. Це був би не марксистський, не ленінський підхід. Татарська Республіка, наприклад, лишається автономною, а Казахська Республіка стає союзною, але це ще не значить, що Казахська Республіка з точки зору культурного й господарського розвитку стоїть вище, ніж Татарська Республіка. Справа стоїть якраз навпаки. Те саме треба сказати, наприклад, про Автономну Республіку Німців Поволжя і про Киргизьку Союзну Республіку, з яких перша в культурному й господарському відношенні стоїть вище, ніж друга, хоч і лишається автономною республікою.

Які є ті ознаки, що їх наявність дає підставу для переведення автономних республік в розряд союзних республік?

Їх, цих ознак, — три.

Поперше, необхідно, щоб республіка була окраїнною, не оточеною з усіх боків територією СРСР. Чому? Тому що коли за Союзною республікою зберігається право виходу із Союзу РСР, то необхідно, щоб ця республіка, яка стала Союзною, мала можливість логічно і фактично поставити питання про її вихід із СРСР. А таке питання може поставити тільки така республіка, яка, скажемо, межує з якою-небудь іноземною державою і, значить, не оточена з усіх боків територією СРСР. Звичайно, у нас нема республік, які б фактично ставили питання про вихід із СРСР. Але раз лишається за Союзною республікою право виходу із СРСР, то треба обставити справу так, щоб це право не перетворювалося в пустий і безглуздий папірець. Візьмемо, наприклад, Башкірську або Татарську Республіку. Припустімо, що ці автономні республіки перевели в розряд союзних республік. Чи могли б вони поставити питання логічно і фактично про свій вихід із СРСР? Ні, не могли б. Чому? Тому що вони з усіх боків оточені радянськими республіками й областями і їм, власне кажучи, нікуди виходити із складу СРСР. (Загальний сміх, оплески). Тому переведення таких республік в розряд союзних республік було б неправильним.

Подруге, необхідно, щоб національність, яка дала радянській республіці своє ім'я, становила в республіці більш-менш компактну більшість. Взяти, наприклад, Кримську Автономну Республіку. Вона є окраїнною республікою, але кримські татари не мають більшості в цій республіці, навпаки,— вони становлять там меншість. Отже, було б неправильно і нелогічно перевести Кримську Республіку в розряд союзних республік.

Потретє, необхідно, щоб республіка була не дуже маленькою щодо кількості її населення, щоб вона мала населення, скажемо, не менше, а більше хоча б мільйона. Чому? Тому що було б неправильно припустити, щоб маленька радянська республіка, яка має мінімальну кількість населення і незначну армію, могла розраховувати на неза-

лежне державне існування. Ледве чи можна сумніватися, що імперіалістичні хижаки швидко прибрали б її до рук.

Я думаю, що без наявності цих трьох об'єктивних ознак було б неправильно в теперішній історичний момент ставити питання про переведення тієї або іншої автономної республіки в розряд союзних республік.

4) Далі пропонують викреслити в статтях 22-й, 23-й, 24-й, 25-й, 26-й, 27-й, 28-й і 29-й докладний перелік адміністративно - територіального поділу союзних республік на краї і області. Я думаю, що ця пропозиція також неприйнятна. В СРСР є люди, що готові з великою охотою і без упину перекроювати краї і області, вносячи цим плутанину і невпевненість в роботі. Проект Конституції створює для цих людей узду. І це дуже добре, бо тут, як і багато в чому іншому, потрібна у нас атмосфера впевненості, потрібна стабільність, ясність.

5) П'ята поправка стосується 33-ї статті. Вважають недоцільним створення двох палат і пропонують ліквідувати Раду Національностей. Я думаю, що ця поправка також неправильна. Однопалатна система була б краща від двопалатної, коли б СРСР становив єдину національну державу. Але СРСР не є єдина національна держава. СРСР є, як відомо, багатонаціональна держава. У нас є верховний орган, де представлені **спільні** інтереси всіх трудящих СРСР незалежно від їх національності. Це — Рада Союзу. Але у національностей СРСР крім спільних інтересів є ще **свої окремі, специфічні** інтереси, зв'язані з їх національними особливостями. Чи можна нехтувати цими специфічними інтересами? Ні, не можна. Чи потрібен спеціальний верховний орган, який би відбивав саме ці специфічні інтереси? Безумовно потрібен. Не може бути сумніву, що без такого органу неможливо було б керувати такою багатонаціональною державою, як СРСР. Таким органом є друга палата, Рада Національностей СРСР.

Посилаються на парламентську історію европейських і американських держав, посилаються на те, що двопалатна система в цих країнах дала лише мінуси, що друга палата вироджується звичайно в центр реакції і в гальмо проти руху вперед. Усе це вірно. Але це відбувається тому, що в цих країнах між палатами нема рівності. Як відомо, другій палаті дають нерідко більше прав, ніж першій, і потім, як правило, друга палата організується недемократичним шляхом, нерідко шляхом призначення її членів згори. Безперечно, що цих мінусів не буде, якщо провести рівність між палатами і другу палату організувати так само демократично, як і першу.

6) Пропонують далі доповнення до проекту Конституції, яке вимагає зрівняння кількості членів обох палат. Я думаю, що цю пропозицію можна було б прийняти. Вона дає, по - моєму, явні політичні плюси, бо підкреслює рівність палат.

7) Далі йде доповнення до проекту Конституції, в силу якого пропонується обирати депутатів до Ради Національностей так само, як і до Ради Союзу, шляхом прямих виборів. Я думаю, що цю про-

позицію також можна було б прийняти. Правда, вона може створити деякі технічні незручності при виборах. Але зате вона дасть великий політичний виграш, бо вона повинна підвищити авторитет Ради Національностей.

8) Далі йде доповнення до статті 40-ї, в силу якого пропонується надати Президії Верховної Ради право видавати тимчасові законодавчі акти. Я думаю, що це доповнення неправильне і не повинне бути прийняте З'їздом. Треба, нарешті, покінчити з тим становищем, коли законодавствує не один якийнебудь орган, а цілий ряд органів. Таке становище суперечить принципові стабільності законів. А стабільність законів потрібна нам тепер більше, ніж будь-коли. Законодавча влада в СРСР повинна здійснюватись тільки одним органом, Верховною Радою СРСР.

9) Далі пропонують доповнення до 48-ї статті проекту Конституції, в силу якого вимагають, щоб голова Президії Верховної Ради Союзу РСР обирався не Верховною Радою СРСР, а всім населенням країни. Я думаю, що це доповнення неправильне, бо воно не відповідає духові нашої Конституції. За системою нашої Конституції в СРСР не повинно бути одноособового президента, що обирався б всім населенням, нарівні з Верховною Радою, і міг би протиставляти себе Верховній Раді. Президент в СРСР колегіальний,— це Президія Верховної Ради, включаючи і голову Президії Верховної Ради, яка обирається не всім населенням, а Верховною Радою, і підзвітна Верховній Раді. Досвід історії показує, що така побудова верховних органів є найбільш демократичною, яка гарантує країну від небажаних випадковостей.

10) Далі йде поправка до тієї ж 48-ї статті. В ній сказано: збільшити кількість заступників голови Президії Верховної Ради СРСР до одинадцяти з тим, щоб від кожної Союзної республіки був один заступник. Я думаю, що цю поправку можна було б прийняти, бо вона поліпшує справу і може тільки зміцнити авторитет Президії Верховної Ради СРСР.

11) Далі йде поправка до статті 77-ї. Вона вимагає організації нового загальносоюзного народного комісаріату,— Наркомату Оборонної Промисловості. Я думаю, що цю поправку також слід би прийняти (оплески), бо назрів час для того, щоб виділити нашу оборонну промисловість і дати їй відповідне наркоматське оформлення. Мені здається, що це могло б тільки поліпшити справу оборони нашої країни.

12) Далі йде поправка до статті 124-ї проекту Конституції, яка вимагає її зміни в тому напрямі, щоб заборонити виконання релігійних обрядів. Я думаю, що цю поправку слід відкинути, як таку, що не відповідає духові нашої Конституції.

13) Нарешті, ще одна поправка, яка має більш-менш істотний характер. Я говорю про поправку до 135-ї статті проекту Конституції. Вона пропонує позбавити виборчих прав служителів культу,

колишніх білогвардівців, усіх колишніх людей і осіб, які не займаються загальнокорисною працею, абож, в усякому разі,— обмежити виборчі права осіб цієї категорії, давши їм тільки право обирати, але не бути обраними. Я думаю, що ця поправка також повинна бути відкинута. Радянська влада позбавила виборчих прав нетрудові й експлуататорські елементи не на віки вічні, а тимчасово, до певного періоду. Був час, коли ці елементи провадили відкриту війну проти народу і протидіяли радянським законам. Радянський закон про позбавлення їх виборчого права був відповіддю Радянської влади на це протидіяння. Відтоді минуло немало часу. За минулий період ми добилися того, що експлуататорські класи знищено, а Радянська влада перетворилась у непереможну силу. Чи не настав час переглянути цей закон? Я думаю, що настав час. Кажуть, що це небезпечно, бо можуть пролізти у верховні органи країни ворожі Радянській владі елементи, дехто з колишніх білогвардійців, куркулів, попів і т. д. Але чого тут власне боятися? Вовків боятися, в ліс не ходити. (Веселе пожвавлення в залі, бурхливі оплески.) Поперше, не всі колишні куркулі, білогвардійці чи попи ворожі Радянській владі. Подруге, якщо народ де-не-де і обере ворожих людей, то це означатиме, що наша агітаційна робота поставлена вкрай погано, і ми цілком заслужили таку ганьбу, коли ж наша агітаційна робота йтиме по-більшовицькому, то народ не пропустить ворожих людей у свої верховні органи. Значить, треба працювати, а не хникати (бурхливі оплески), треба працювати, а не чекати того, що все буде дано в готовому вигляді в порядку адміністративних розпоряджень. Ленін ще в 1919 році казав, що недалекий той час, коли Радянська влада визнає корисним запровадити загальне виборче право без усяких обмежень. Зверніть увагу: **без усяких обмежень**. Це він казав у той час, коли іноземна воєнна інтервенція не була ще ліквідована, а наша промисловість і сільське господарство були в дуже тяжкому стані. Відтоді минуло вже 17 років. Чи не час, товариші, виконати вказівку Леніна? Я думаю, що час.

Ось що казав Ленін у 1919 році в своїй праці „Проект програми РКП(б)". Дозвольте зачитати:

> „Р.К.П. повинна роз'яснювати трудящим масам, щоб уникнути неправильного узагальнення минущих історичних потреб, що позбавлення виборчих прав частини громадян аж ніяк не стосується в Радянській республіці, як це бувало в більшості буржуазно-демократичних республік, певного розряду громадян, на все життя оголошуваних безправними, а стосується тільки експлуататорів, тільки тих, хто всупереч основним законам соціалістичної Радянської республіки вперто відстоює своє експлуататорське становище, збереження капіталістичних відносин. Отже, в Радянській республіці, з одного боку, з кожним днем зміцнення соціалізму і скорочення числа тих, хто має об'єк-

тивно можливість лишатись експлуататором або зберігати капіталістичні відносини, зменшується само собою процент позбавлюваних виборчого права. Навряд чи тепер у Росії цей процент більший ніж два, три проценти. З другого боку, в найближчому майбутньому припинення зовнішнього нашестя і довершення експропріації експропріаторів може, при певних умовах, створити становище, коли пролетарська державна влада вибере інші способи придушення опору експлуататорів і запровадить загальне виборче право **без усяких обмежень**" (Ленін, т. XXIV, стор. 94. Видання Партиздата, 1935 рік).

Здається, ясно.

Так стоїть справа з поправками і додатками до проекту Конституції СРСР.

VI

ЗНАЧЕННЯ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ СРСР

Судячи з результатів всенародного обговорення, яке тривало майже 5 місяців, можна гадати, що проект Конституції буде схвалений цим З'їздом. (Бурхливі оплески, що переходять в овацію. Зал встає.)

Через кілька днів Радянський Союз матиме нову, соціалістичну Конституцію, побудовану на засадах розгорнутого соціалістичного демократизму.

Це буде історичний документ, що трактує просто і стисло, майже в протокольному стилі, про факти перемоги соціалізму в СРСР, про факти визволення трудящих СРСР від капіталістичного рабства, про факти перемоги в СРСР розгорнутої, до кінця послідовної демократії.

Це буде документ, який свідчить, що те, про що мріяли і продовжують мріяти мільйони чесних людей у капіталістичних країнах,— вже здійснено в СРСР. (Бурхливі оплески.)

Це буде документ, який свідчить, що те, що здійснено в СРСР, цілком може бути здійснене і в інших країнах. (Бурхливі оплески.)

Але з цього виходить, що міжнародне значення нової Конституції СРСР ледве чи можна переоцінити.

Тепер, коли каламутна хвиля фашизму опльовує соціалістичний рух робітничого класу і втоптує в багно демократичні прагнення кращих людей цивілізованого світу, нова Конституція СРСР буде обвинувальним актом проти фашизму, актом, який говорить про те, що соціалізм і демократія непереможні. (Оплески.) Нова Конституція СРСР буде моральною допомогою і реальною підмогою для всіх тих, хто ведуть нині боротьбу проти фашистського варварства. (Бурхливі оплески.)

Ще більше значення має нова Конституція СРСР для народів СРСР. Якщо для народів капіталістичних країн Конституція СРСР матиме значення програми дій, то для народів СРСР вона має значення підсумку їх боротьби, підсумку їх перемог на фронті визволення людства. В результаті пройденого шляху боротьби і бідувань приємно й радісно мати свою Конституцію, яка трактує про плоди наших перемог. Приємно й радісно знати, за що бились наші люди і як вони добились всесвітньо-історичної перемоги. Приємно й радісно знати, що кров, густо пролита нашими людьми, не пройшла даремно, що вона дала свої результати. (Тривалі оплески.) Це озброює духовно наш робітничий клас, наше селянство, нашу трудову інтелігенцію. Це посуває вперед і підносить почуття законної гордості. Це зміцнює віру в свої сили і мобілізує на нову боротьбу для завоювання нових перемог комунізму. (Бурхлива овація, весь зал встає, громове **„ура“**, загальні вигуки: **„Хай живе товариш Сталін!“** З'їзд, стоячи, співає „Інтернаціонал“. Після виконання „Інтернаціоналу“ овація відновлюється. Вигуки **„ура“! „Хай живе наш вождь товариш Сталін!“**)

ДЕМОНСТРАЦІЯ ТВОРЧИХ СИЛ

У нас, на Радянській Україні вже почало входити в традицію — після збирання урожаю організовувати районні, обласні, а цього року і республіканську олімпіади. Традицію цю становлять самі колгоспники.

Організовувати народні гулянки з співами і танцями на початку роботи і після неї — звичай старовинний для українського народу. Всі ми знаємо прекрасні народні веснянки, всі ми знаємо старовинні народні пісні про врожай. Але ми всі також знаємо і про те, що ці звичаї в останнє десятиріччя до Великої Жовтневої пролетарської революції вже фактично не існували.

Ці звичаї відроджуються лише тепер за колгоспного ладу.

Чому?

Пояснення знайти не важко. Навряд чи одноосібний бідняк, який збирав якісь 20 — 30 пудів хліба з своєї ниви, міг відчувати велику радість від усвідомлення того, що цього року йому знову доведеться взимку голодувати з сім'єю, що йому знову доведеться дітей старцювати.

А такий же стан був у величезної більшості селян на Україні до революції. Навіть офіційне видання російського імператорського географічного товариства не могло пройти мовчанкою повз того факту, що для селян колишньої Полтавської, Харківської і Чернігівської губерній кілька місяців на рік були „голодними". За даними цієї географії виходило, що селяни названих трьох губерній недоодержували на рік не більш не менш як 16 млн. пудів хліба тільки для харчування. В етнографічному розділі цієї географії знаходимо надзвичайно цікаве місце.

> „Зрозуміло, що нестача хліба відбивається на обрядах і звичаях цього загалом веселого і життєрадісного народу".

Етнографи мусили визнати, що голодання змусило колись „веселий і життєрадісний малоруський народ" забути свої звичаї, забути свої багатобарвні весняні свята — веснянки, забути свої осінні свята — зустріч зими.

Останні десятиріччя перед революцією, з погляду історії народної творчості, найчорніші, найменш продуктивні і щодо кількості

нових пісень і щодо їх розповсюдження серед народу. Знайшлись навіть такі горе-теоретики з націоналістичного табору, які загалом твердили, що народна пісня, як і загалом вся народна творчість, завмирає і, мовляв, недалекий той час, коли вона загалом умре.

Життя зле насміялося з цих теоретиків.

В історії українського народу не було часів, які б позначалися більшим розмахом народної творчості, ніж ті, які ми переживаємо зараз. Якщо пісні, зібрані і видані Максимовичем, на початку минулого сторіччя, могли вкластися в невеличку порівняно книжку — і не забуваймо, що тут було зібрано пісні, створені народом протягом довгих сторіч — то тепер ми маємо вже кілька збірок, що розміром і кількістю пісень значно перевищують збірку Максимовича — і це лише пісні, створені за останні роки. Адже і збірка, видана в Чернігові, і збірка Дніпропетровська, як і готована до друку збірка пісень колгоспників Одещини ні в якій мірі не може претендувати на повноту. Збирання народного фольклору у нас лише починається і через те згадані збірки скоріше можна розглядати лише як „пробу пера", лише як початок роботи.

Мова йде не лише про пісню села. Матеріали, зібрані ворошиловоградським педагогічним інститутом — пісні донбасівських робітників можуть служити прекрасним доказом того, що увесь народ, точніше сказати усі народи, що населюють Радянську Соціалістичну Україну — невід'ємну частину Радянського Союзу, переживають зараз добу бурхливої творчості, добу, яку історія нашого народу не знала.

І не дивно, а природно і логічно, що в цей час починає входити в традицію організація олімпіад. Початок цих олімпіад можна вбачати в самих формах свята врожаю, що їх тепер організовує кожен колгосп, кожна артіль. Цих форм ніхто не вигадував, ніхто не складав програми колгоспних свят врожаю. Їх виробляв сам народ. Але у всіх цих святах співи, танці, народні гри займали і займають найпочесніше місце.

В одному з пригородних сіл Умані перед святом врожаю 1936 р. кілька конюхів спеціально склали пісню про найкращих ударників цьогорічних жнив. Хай пісня ця дещо наївна, хай вона страждає на ряд огріхів і менш вдала, ніж пісня, складена третьою бригадою колгоспу „Нове життя" Парасковіївської сільради на Полтавщині теж до свят урожаю. Але сама форма колективного складання пісні, саме нової пісні, яка б відбивала явища, що трапилися цього року — сама по собі форма прекрасна.

Радість соціалістичної праці, багатющі наслідки цієї праці, саме соціалістичне буття є основним стимулом, є основним важелем в розвитку народної творчості. Колгоспний лад зробив колишніх бідняків і середняків заможними. І цього досить, щоб ожила народна пісня. Цього досить, щоб тисячі нових пісень залунали на Україні, щоб тисячі, десятки тисяч гуртків самодіяльного мистецтва запрацювали в найвіддаленіших артілях і селах.

Виконавці масового гопака — робітниці шостенського заводу № 9.
Зліва направо: Рябенко, Базілевич і Халевська.

Республіканська олімпіада цього року була першою. Але й вона вже серед своїх виконавців мала представників не тільки різних національностей, а представників найвіддаленіших колгоспів. З цього погляду, не зважаючи на ряд цілком зрозумілих для першої олімпіади хиб організаційного порядку, вона безперечно відбиває стан розвитку народної творчості на Україні, хоч цифри учасників самодіяльних гуртків по областях слід визнати сугубо й сугубо орієнтовними.

Якщо Дніпропетровська область налічила 120.000 колгоспників, що беруть участь у цих гуртках, а Харківська 70, якщо на обласних олімпіадах в Одесі, Харкові, Дніпропетровську, Чернігові та МАРСР було показано 42 танцювальних колективи, то всі ці цифри скоріше говорять про розмах самодіяльності, але ні в якому разі не відбивають справжнє число учасників. Тепер немає села, де не було б хору, рідко-рідко в якому селі ви не знайдете драматичного гуртка, адже колгоспний музичний гурток став звичайним явищем, як стає звичайним явищем і колгоспний оркестр.

Проведена республіканська олімпіада продемонструвала колосальні творчі сили, які таяться в нашому народі, ще більш посилила

Старі колгоспники — скрипалі. Зліва направо: Пилип Андросюк (село Станішівка, Житом. р-ну), Павло Вовченко (село Бородянка, Київської обл.).

інтерес до народної творчості і друга олімпіада буде безперечно яскравішою, багатобарвнішою, оскільки перед всією країною продемонстровано багатства того джерела, що з нього черпатимуть сили, що з нього запозичатимуть теми і наші композитори, і наші художники, і вокалісти, і танцюристи.

Водночас олімпіада з усією очевидністю підкреслила гостру потребу, яку відчувають гуртки народної самодіяльності в кваліфікованих керівниках, загалом в керівництві дальшим розвитком самодіяльного мистецтва.

Це особливо помітно з виступів хорових колгоспних ансамблів.

Ніхто не стане заперечувати, що хоровий спів найулюбленіший і найпоширеніший у масах вид народного самодіяльного мистецтва. Станішівські, решетилівські, чапаєвські і десятки інших хорових ансамблів, що виступали тут, донесли до нас українську народну пісню саме в такому вигляді, в якому її створив автор — народ. Тут були не тільки старовинні українські пісні, тут були й нові перед і післяреволюційні.

Природна музикальність українського народу з усією силою позначилась на виконанні чудових зразків старої і нової пісні. Дівчата

Діти комскладу школи ім. С. С. Каменєва — учасники олімпіади. Зліва направо: Ніна Безродна, Лариса Нелюбова, Фаня Лерман.

і літні жінки співали тужливих пісень про стару жіночу долю та рекрутчину. Глибока емоціональність, якою перейняті ці пісні, знаходила відгук у серцях тисяч цих слухачів, що з напруженою увагою сприймали цей спів. Жінки співали радісних пісень, які уславляють нове життя, про героїв-стахановок соціалістичних ланів і радісно бреніли голоси.

Чи не найбільшим успіхом користалися жіночі ансамблі. Народна пісня звучала свіжо і яскраво у виконанні прекрасних сильних голосів дівчат-льонарок с. Шеметиця, чудового ансамблю колгоспниць с. Старосільців (Житомирська округа), в інсценізованому жіночому хорі ткаль села Решетилівки (Харківська область).

У репертуарі міських хорів так само, як і сільських переважає народна пісня. Водночас більшість міських колективів досить вдало

використовує українську оперову спадщину і твори світової класики. Деякі колективи прагнуть об'єднати виконання цих пісень з супроводом симфонічного оркестру.

Чимало колгоспних хорів до свого репертуару теж включили твори світової класики. І введення цих творів, певніше виконання їх справило разючий ефект. Дбайливість, любов і глибоке розуміння, з яким виконали твори Бетховена і Шуберта колгоспники села Станішівки, свідчить про природну музикальність виконавців.

Широкою популярністю користалися в багатьох колективах „Вечорниці" Ніщинського. Треба сказати, що вокальний бік „Вечорниць" на олімпіаді здебільш непоганий, але сценічне втілення відстає. Воно якесь трафаретне і один виступ нагадує другий.

Загалом на олімпіаді було кілька цікавих спроб подати інсценізований спів. Дуже цікавим був виступ тридцятьох дівчат ткаль з Решетилівки, які супроводжують спів виробничим процесом. Цікавим також був виступ дружин залізничників станції Жмеринка. Та ці спроби покищо поодинокі. Окремі міські колективи, які роблять таку ж спробу, іноді схиляються до механічного наслідування відомого ансамблю Верховинця.

Але загалом інсценізований спів на українській олімпіаді був представлений неповно. А саме такий спів дуже характерний для сьогоднішього колгоспного села. Ті форми справді народних свят, якими відзначає наш народ і свято 1 Травня, і річницю Великої Жовтневої пролетарської революції, і свято врожаю, саме характерні активністю всіх присутніх.

Під час цих свят ви побачите в колгоспах, як звичайне явище, що всі присутні, взявшись за руки, пританцьовуючи, ходять колом, а в середині кілька пар танцюють. Ви побачите майстерне виконання „Метелиці", „Горлиці".

Це характерно. Присутні на святі не бажають залишатися простоглядачами чи слухачами, вони прагнуть виявити свою активність, в рухах, в співі вони прагнуть святкувати, і разом з усіма відзначити свою роботу, свої перемоги на колгоспних ланах.

На республіканській олімпіаді було представлено кілька популярних вже хорових капел, керованих відомими диригентами. Зокрема такі міські хорові ансамблі, як капела Південно-Західної залізниці, безперечно можуть змагатися з кращими професійними хоровими колективами.

Та, на жаль, поруч з багатьма позитивними явищами цих колективів вони мають і чимало негативного. Це негативне було особливо помітно після виступів колгоспних хорових ансамблів. Лише порівняння цих ансамблів дає змогу уявити, наскільки фальшиві намагання багатьох керівників за будьяку ціну досягти зовнішнього ефекту виконання, намагання відзначитися дивовижним „піано" і раптовими переходами до „форте". А звідси, від цих намагань близько до непотрібної „академізації" народної пісні. Саме тому

Ансамбль народного танцю спілки поштових працівників.

так блідо звучали народні пісні у виконанні хору заводу „Червоний ескаватор“.

Капела Південно-Західної залізниці — один з найкваліфікованіших колективів. Вокальні дані його співців цілком достатні для того, щоб цей колектив, керований відомим диригентом тов. Гончаровим, міг бути одним з найкращих не тільки в Києві, а в усій республіці. Окремі пісні, виконувані цим колективом, звучать справді бездоганно. Але те шкідливе „манерничання“, про яке ми говорили позначилось і на ньому. Зокрема це стосується виконання капелою старої української пісні „А налетіли гуси“. Треба бути у полоні формалістичного підходу до трактовки народної пісні, щоб скажемо слово „гуси“ розбивати на дві частини. Першу „гу“ подавати сильно й виразно, а другу „си“ ледве чутним „піано“. Така манера абсолютно не властива для виконання української народної пісні і мусить бути найрізче засуджена.

Аналогічну картину ми мали з виступом капели кобзарів з Кривого Рогу і багатьох інших. Це дає право твердити про наявність серед керівників цілого ряду хорових ансамблів шкідливих, непотрібних прагнень до формалістичних вправ у виконанні народних пісень. Зрозуміло, що очищення народної пісні від всяких псевдообробок, від всякого приглажування і припомажування одне із важливих завдань вокальної справи.

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРР
Інв. .....

БІБЛІОТЕКА
Академії Наук
УСРР

Діти ст. політрука школи ім. С. С. Каменева тов. Білобринського—Шура, Віра, Нюра і Майя—учасники масового гопака.

Досить широко були подані на олімпіаді українські танці. Гопак, виконуваний численними колективами, зайняв солідне місце на олімпіаді. Хоч у кожній ранковій чи вечірній програмі олімпіади був один, а то й кілька виступів танцювальних гуртків з гопаком, але кожен з цих виступів був цілком відмінний від попереднього.

Основну характерну рису національного українського танцю — його різноманітність і незв'язаність послідовністю „па" використано якнайповніше. Можна сміливо твердити, що виконання гопака доведено до віртуозності.

Мальовничий, сповнений вогню танець показав ансамбль залізничників станції Долгінцево, Дніпропетровської області.

Колектив дніпропетровської спілки „Метиз" розподілив танець на кілька частин, виконуваних по черзі жіночими чи чоловічими

„Венгерка" у виконанні учнів Краснолучської балетної студії.

силами і показав ряд нових фігур гопака; колектив палацу культури міста Шостки акцентував увагу на досконалості групового танцю — по три чоловіки в групі. Цією ж лінією пішов і майстерний колектив київського гарнізону, що організував рівнобіжне і різноманітне виконання танцю одночасно з всіма учасниками гуртка.

Дуже оригінально і своєрідно виконали гопак колгоспники села Чапаївки. Характерна особливість їх танцю легкість, прекрасний темп, культурність. Маємо прекрасний колектив у цілому, є ряд фігур простих своєю будовою, задумом, проте, оригінальних і досі небачених.

Але народний танець на першій республіканській олімпіаді представлений недосить різноманітно. Це майже виключно гопак та у виконанні чапаївців — полька, плюс грецькі, молдавські, циганські танці.

Великої кількості інших масових танців не використано. Зокрема, зовсім мало використовують такі танці як жартівлива і рухлива „Метелиця", веснянки, весільні танці тощо.

З цього теж можна зробити висновок про брак кваліфікованих керівників танцювальних колгоспних гуртків, які були водночас і популяризаторами масових народних танців, часто-густо поєднаних з співом.

Дуже цікавим з цього погляду був виступ колективу робітників і колгоспників сартанської МТС (Маріуполь), що танцювали (і водночас співали) грецькі народні танці. Номер цей користався винятковим успіхом не тільки на першій українській олімпіаді, а й на всесоюзному фестивалі народного танцю в Москві.

Якщо перші дві частини олімпіади хорові співи й танці були представлені численними колективами з усіх областей, то цього, на жаль, не можна сказати про інструментальні ансамблі. Тут, насамперед, позначились організаційні хиби першої республіканської олімпіади. Адже загальновідомо, що тепер у багатьох районах України є кваліфіковані оркестри з цікавим репертуаром.

Виступи кількох симфонічних оркестрів—переважно підприємств—переконують, що ця галузь художньої самодіяльності має справді блискучу перспективу, якщо клуби і колбуди візьмуть на себе роль організаторів, виявлять і організують численних, бажаючих взяти участь в цих оркестрах, а не підуть лінією найменшого опору—лінією створення напіваматорських, напівпрофесійних оркестрів.

Ніяк не можна вважати за плюс те, що частина клубів запрошує до своїх оркестрів музикантів-професіоналів, що складають часом солідну частину колективу.

Наявні на олімпіаді музичні колективи народних інструментів — капели кобзарів, домристів теж далеко неповно відбивають стан з цими гуртками по колбудах і клубах. Представлені на олімпіаді колективи невеликі складом і їх загалом мало. Ці ансамблі представлені переважно робітничими колективами (ХПЗ, ворошиловградський завод, криворізькі рудники тощо).

З усіх цих колективів найбільшим успіхом користався оркестр народних інструментів ворошиловградського заводу № 5. У робітників цього заводу можна повчитися володіти кобзою, можна повчитися майстерності передавати народну пісню.

Сольних номерів на олімпіаді не мало. І складом виконавців, і характером своїм вони в цілому задовільні. Вражає лише дуже мала кількість частушок. Тим часом на обласних олімпіадах, особливо в Дніпропетровській і Одеській областях, було виявлено чимало хороших виконавців радянських частушок.

Ця форма художньої самодіяльності одна з найпоширеніших і часто-густо в таборі, під час весняних, літніх чи осінніх робіт ви почуєте дотепну колгоспну частушку, спрямовану проти ледаря, нероби.

Частушка в колгоспах України має талановитих виконавців і дуже шкода, що на олімпіаді ці виконавці представлені були блідо. Між тим одна з найрухливіших форм художньої творчості в частушках — повинна користатися великою увагою.

Виступи солістів на олімпіаді виявили ряд дуже хороших голосів. Зокрема це можна сказати про робітника Кривошеєва з маріупольського заводу, що виконував пісню про Кармелюка і арію з

Народний артист УРСР — орденоносець Паторжинський і драматург Корнійчук розмовляють з учасниками олімпіади.

опери „Паяци". Прекрасно виконала соло на бандурі вчителька Запорожченко (Одеська область).

Та сольний спів вимагає не тільки певних голосових даних, а й доброї школи, вміння виконувати ту чи ту річ. Брак кваліфікованих керівників на місцях позначається на сольних виступах. Маємо бо часом непотрібну жестикуляцію, зайву драматизацію співу тощо.

Слабо також представлено було драматичне мистецтво, дальший розвиток якого — одне з найважливіших завдань керівництва народної художньої самодіяльності.

Блискучі досягнення демонстрували на олімпіаді численні колективи червоноармійської художньої самодіяльності. Організація цієї справи в Червоній армії може правити за зразок для робітничих клубів і колбудів.

Такі в основному підсумки першої української олімпіади самодіяльного мистецтва. Вона з усією очевидністю продемонструвала величезні творчі сили нашого народу, вона довела, що колгоспний лад, принісши в села України заможність, викликав могутній підйом народної творчості. Ця творчість різноманітна і охоплює всі галузі мистецтва, починаючи від співів і закінчуючи образотворчою

галуззю (згадаймо виставку народної творчості, яка відбулася цього року у Москві).

Трудящі Радянської України разом з усіма народами Радянського Союзу, творячи нову національну формою інтернаціональну змістом соціалістичну культуру давали, дають і будуть давати дорогоцінні вклади у скарбницю цієї культури, вклади внесені цілим народом, талановитість якого, з усією очевидністю, стверджується його історією, його сьогоднішнім буттям.

І це радісне, багатобарвне, заможне і культурне сьогодні відкриває перед країною ще краще, ще світліше майбутнє, до якого веде нас партія і вождь народів товариш Сталін.

Це радісне, світле, сонячне життя вже відбито в піснях, казках, в народній музиці, в творах народу, який тепер співає:

Жити стало весело,
Так ще не було
Жито наше житечко
Так ще не цвіло.

Ще так не світило нам
Сонце на землі,
Мабуть воно в Сталіна
Побуло в Кремлі.

Гр. Василенко

ПОСТАНОВА

ЖЮРІ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ САМОДІЯЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

1) І-ша українська олімпіада художньої самодіяльності перетворилась на справжнє свято самодіяльного мистецтва. Кращі співці, музики, кращі танцюристи, артисти і поети народу, ударники і стахановці заводів, фабрик, шахт, колгоспів — продемонстрували на олімпіаді майстерне виконання народної пісні та танку, показали всю різнобарвність жанрів, які властиві для народної творчості.

Високий загальний рівень, на якому проходила І-ша українська олімпіада самодіяльного мистецтва, свідчить про величезне зростання самодіяльного мистецького руху серед щасливих народів радянської України, які за проводом любимого вождя і учителя товариша Сталіна, під безпосереднім керівництвом вождів українського народу т. т. Косіора, Постишева, Любченка, Петровського — збудували щасливе і радісне життя і створюють могутню соціалістичну за змістом і національну за формою культуру і мистецтво.

Жюрі І-шої української олімпіади особливо відзначає величезний порив до культури, до піднесення художньої самодіяльності в широких колгоспних масах. За останній час колгоспна мистецька самодіяльність має великі успіхи. Весело і радісно співають колгоспники соціалістичних ланів, з високою майстерністю танцюють колгоспники від малих дітей до сивих дідів.

Жюрі відзначає також великі досягнення червоноармійської самодіяльності, представленої на олімпіаді Київською та Харківською військовими округами, яка безперечно стоїть на високому художньому рівні.

Поруч з українською народною творчістю високі зразки у виконанні пісень та танців показали росіяни, поляки, болгари, греки, євреї, чехи, німці, татари, цигани — учасники І Укр. Олімпіади.

Видатне місце серед учасників олімпіади посіли залізничники, які продемонстрували високу якість своїх самодіяльних колективів та одинаків виконавців.

Олімпіада наочно продемонструвала, як завдяки Сталінському піклуванню про добробут і щастя народу, виховуються з самих широких мас трудящих талановиті майстрі, співаки, музики — люди нового типу — виховується нова культура.

Жюрі вважає за потрібне висунути на преміювання нижчезазначені колективи, одинаків, ансамблів та керівників мистецької самодіяльності.

1. ХОРОВІ КОЛЕКТИВИ

1) Капела П.З.З. — (Київська область) — перша премія.
2) Капела заводу ім. Марті (Одеська область) — друга премія.
3) Капела Одеського Будинку Червоної армії (КВО) третя премія.
4) Хор Ахтирського Колбуду (Харківська область) — 4 премія.
5) Ворошиловградська капела (Донецька область) — 4 премія.
6) Хор артілі ім. Леніна (Дніпропетровська область) — 5 премія.

Відзначити грамотами

1) Хорову капелу заводу „Більшовик“ (Київська область).
2) Прилуцький єврейський хор (Чернігівська область).
3) Кременчуцьку капелу (Харківська область).
4) Житомирський польський хор (Київська область).
5) Хор села Станішівки (Київська область).
6) Хор артілі ім. Сталіна (Дніпропетровська область).
7) Хор Васильківського району (Дніпропетровська область).
8) Хор Дніпрельстану (Дніпропетровська область).
9) Єврейський хор м. Вінниці (Вінницької області).

2. ХОРОВІ АНСАМБЛІ

1) Жіночий ансамбль дружин залізничників Жмеринського вузла (Вінницька область) — 1 премія.
2) Жіночий хоровий ансамбль с. Решетилівка (Харківська область) — 1 премія.
3) Ансамбль села Камишівки (Чернігівська область) — 2 премія.
4) Ансамбль села Шеметиці (Київська область) — 3 премія.
5) Ансамбль села Дубовичи (Чернігівська область) — 4 премія.
6) Ансамбль села Бехи (Київська область) — 5 премія.
7) Ансамбль села Шевченків Гай (Харківська область) — 5 премія.

Відзначити грамотою

1) Жіночий ансамбль села Старосільці (Київська область).
2) Ансамбль шахти ім. Дзержинського (Донецька область).
3) Жіночий ансамбль села Великоцьке (Донецька область).
4) Жіночий ансамбль першої взуттєвої фабрики (Київ).
5) Жіночий ансамбль села Кам'янка (Київська область).
6) Жіночий ансамбль колгоспів Одеської області.

3. МІШАНІ АНСАМБЛІ

1) Грецький ансамбль Донецької області — 1 премія.
2) Ансамбль співу і танців Харківської військової округи, що виконував „Вечорниці“ — 2 премія.
3) Колодимський молдавський хор — третя премія.

Відзначити грамотами

1) Хор „Підойми“ МАРСР.
2) „Чеський ансамбль пісні і танців“ (Вінницька область).
3) Болгарський колгоспний ансамбль (Дніпропетровська область).
4) Татарський ансамбль шахти Ірміно (Донецька область).
5) Ансамбль співу і танців Київської військової округи, що виконував „Вечорниці“.
6) Ансамбль гармоністів Київської округи.
7) Ансамбль співу і танців заводу „Точприлад“ (Київ), що виконував „Вечорниці“.

4. КАПЕЛИ БАНДУРИСТІВ

Першу премію не призначати.
1) Капела Криворіжжя (Дніпропетровська область) — 2 премія.
2) Капела залізничників (Київської області) — 3 премія.
3) Конотопська капела (Чернігівська область) — 3 премія.

Відзначити грамотами.

1) Бориспольську капелу Київської області.
2) Дніпропетровську капелу.
3) Миргородську капелу (Харківська область).

5. ДЖАЗ ОРКЕСТРИ

Першу премію не призначати.

1) Джаз червоноармійців Харківської військової округи — 2 премія.
2) Джаз червоноармійців Київської військової округи — 3 премія.

Відзначити грамотами

1)Одеський джаз залізничників (Одеська область).
2) Чернігівський джаз (Чернігівська область).
3) Джаз „Запорожсталі" (Дніпропетровська область).

6. ТАНЦЮВАЛЬНІ КОЛЕКТИВИ

1) Колектив станції Долгінцево (Дніпропетровська область) — 1 премія.
2) Танцювальний колектив Київської військової округи (червоноармійські танки та гопак) — 2 премія.
3) Колектив села Чапаєвки Київської області — 2 премія.
4) Колектив червоноармійців N-ої С. Д. (КВО) — 3 премія.
5) Колектив спілки „Метіз" Дніпропетровська область — 4 премія.
6) Колектив залізничників Жмеринки (Вінницька область) — 5 премія.

Відзначити грамотами.

1) Колектив молоді Києва.
2) Бердянський колектив (Дніпропетровська область).
3) Колектив молоді ХЧЗ (Київ).
4) Ворошиловградський колектив (Донецька область).
5) Колектив м. Шостка (Чернігівська область).
6) Колектив Кавказького танцю (КВО).
7) Краснолуцький колектив танцю (Донецька область).

7. СТРУННІ АНСАМБЛІ

Першої премії не призначати.

1) Октет народних інструментів (Харківська область) — 2 премія.
2) Домровий оркестр залізничників (Дніпропетровська область) — 2 премія.
3) Оркестр народних інструментів Ворошиловграда (Донецька область) —2 премія.

Відзначити грамотами.

1) Оркестр ново-Українки (Одеська область).
2) Оркестр села Іванниці (Чернігівська область).
3) Ансамбль українських народних інструментів (Харківська область).

8. ДУХОВІ ОРКЕСТРИ

Премії не призначати.

Відзначити грамотами

1) Духовий оркестр Баштанського району (Одеська область).
2) Молдавський духовий оркестр.

9. МАЛІ АНСАМБЛІ

1) Родина Гуняги ст. Дрібинка — преміювати.
2) Брати Губман (Харківська область) — преміювати.
3) Т. т. Рябоконь і Козень — Харківська область — преміювати.
4) Родина Естерлейн (Дніпропетровська область) — преміювати.
5) Тов. Рудницький з дочкою (Київська область) — преміювати.
6) Родина Дворницького (Одеська область) — преміювати.
7) Троє дідів (Харківська область) — преміювати.

8) Родина Андросюк (Київська область) — преміювати.
9) Т. т. Плахов і Терещенко (Донецька область) — преміювати.
10) Т. т. Ткаченко, Баранников та Маклецов (Донецька область) — преміювати.
11) Музичний циганський ансамбль села Вишеньки (Київська область) — преміювати.
12) Група акробатів Донецького індустріального Інституту (Донецька область) — преміювати.
13) Балетна група Хемінституту (Дніпропетровська область) — преміювати.
14) Т. т. Бульковський та Кравченко (Київська область) — преміювати.
15) Т. т. Мамченко і Воронкін (Дніпропетровська область) — преміювати.

Відзначити грамотами

1) Хор дідів (Дніпропетровська область).
2) Т. т. Сніжко і Горошко (Київська область).
3) Т. т. Вдовиченко і Кудрицький (Одеська область).
4) Родина Баранових (Одеська область).
5) Тріо села Дубосари МАРСР.
6) Брати Євсєєви.
7) Т. т. Чернявський і Чумак.
8) Музичний циганський ансамбль села Вишеньки (Київська обл.)
9) Т. т. Хотяновський і Мальнев (Київська область).

10. ОДИНАКИ І ВОКАЛІСТИ

Преміювати.
1) Тов. Кривошеїв (Донецька область).
2) Тов. Новак (Донецька область).
3) Тов. Козинець (Харківська область).
4) Тов. Крутько (Донецька область).
5) Тов. Білецька (Дніпропетровська область).

Відзначити грамотою

1) Тов. Мельнікова (Донецька область).
2) Тов. Борисенко (Дніпропетровська область).
3) Тов. Антонова (Київська область).
4) Тов. Малісов (Чернігівська область).
5) Тов. Косінська (Чернігівська область).
6) Тов. Бойченко (Київська область).
7) Тов. Бондаренко.
6) Тов. Дацюк (Вінницька область).
9) Тов. Маркіньян (Київська область).
10) Тов. Маркус (Київська область).
11) Тов. Соннік (Харківська область).
12) Тов. Каліка (Київська область).
13) Тов. Марінчик (Чернігівська область).
14) Тов. Мартиненко (Донецької області).

11. СОЛІСТИ ІНСТРУМЕНТАЛІСТИ

Преміювати.
1) Тов. Ризоль (Київська військова округа).
2) Тов. Верета (Харківська область).
3) Тов. Єпішев (Харківська область).
4) Тов. Запорожченко (Одеська область).
5) Тов. Марчевський (Харківська область).
6) Тов. Копилов (Київська військова округа).

Відзначити грамотами

1) Тов. Дідусенко (Донецька область).
2) Тов. Куриленко (Дніпропетровська область).
3) Тов. Кокарев (Київська область).

12. СОЛІСТИ — ХУДОЖНЄ ЧИТАННЯ

1) Тов. Молостова (Вінницька область) — преміювати.
2) Тов. Борщ (Київська область) — преміювати.
3) Тов. Канавський (Вінницька область) — преміювати.
4) Тов. Новаковська (Харківська область) — відзначити грамотою.
5) Тов. Мухін (Донецька область) — відзначити грамотою.
6) Тов. Сазонов (Чернігівська область) — відзначити грамотою.

13. ІНШІ ЖАНРИ

1) Тов. Розенфельд — преміювати.
2) Тов. Поляков (Донецька область) — преміювати.
3) Тов. Воронцов — відзначити грамотою.
4) Тов. Піддубний (Київська область) — відзначити грамотою.
5) Тов. Ромер (Донецька область) — відзначити грамотою.
6) Тов. Клімови — відзначити грамотою.

14. ТАНЦЮРИСТИ ОДИНАКИ

1) Тов. Кіряк (Донецька область) — преміювати.
2) Тов. Грекула (МАРСР) — відзначити грамотою.
3) Тов. Хозункін (Донецька область) — відзначити грамотою.
4) Тов. Гуліченко (Донецька область) — відзначити грамотою.
5) Тов. Шульга (Чернігівська область) — відзначити грамотою.

15. ДІТИ ВИКОНАВЦІ

1) Ліда Шварц (Дніпропетровська область) — преміювати.
2) Розенгафт (Київська військова округа) — преміювати.
3) Соня Ройтуб (Київська військова округа) — преміювати.
4) Сидорчук (Київська військова округа) — преміювати.
5) Квятковський (Київська військова округа) — преміювати.

16. ДРАМАТИЧНІ КОЛЕКТИВИ

Першу премію не призначати.
1) Український драмгурток клубу Фрунзе (Київ) — 2 премія.
2) Єврейський драмгурток м. Одеси — 2 премія.
3) Єврейський драмгурток м. Жмеринка (Вінницької області) — 3 прем.

17. ДИТЯЧІ КОЛЕКТИВИ

1) Джаз оркестр Сидорчука (КВО) — преміювати.
2) Дитячий гопак (КВО) — преміювати.

Жюрі вважає потрібним преміювати таких керівників гуртків художньої самодіяльності:

Першою премією:

1) Тов. Гончаров ПЗЗ Київ, 2) тов. Бондарець Решетилівка (Харківська область), 3) тов. Попович Жмеринський ансамбль жінок (Вінницька область), 4) тов. Віткупа Сартанське МТС (Донецька область), 5) тов. Бондаренко ст. Долгинцево (Дніпропетровська область), 6) тов. Кобеляцький — керівник Октету (Харківська область).

Другою премією:

1) Тов. Кліменко — завод Марті Миколаїв (Одеська область), 2) тов. Мищенко — село Камишівка (Чернігівська область), 3) тов. Тимчинський ВПШ ХВО, 4) тов. Джурджі — Криворіжжя (Дніпропетровської області), 5) тов. Лівшиць — керівник джазу ХВО, 6) тов. Маров і Ваксмут — керівники танцювального колективу КВО, 7) т. Гамбургер — керівник домрового оркестру — Дніпропетровське, 8) тов. Васильєв — керівник оркестру народних інструментів — Ворошиловград, 9) тов. Пилипенко — керівник колективу села Чапаєвки, 10) тов. Кобеляцький — керівник октету Харківської області, 11) тов. Короманський — керівник драмгуртка клубу Фрунзе — Київ, 12) т. Шац — керівник єврейського драмгуртка м. Одеси.

Третю премію.

1) Тов. Веринівський — керівник хору Одеського ТЧА, 2) тов. Янкелевич—Кодимський хор (Молдавія), 3) тов. Марута капела бандуристів м. Конотоп, 4) тов. Майоров — молдавський танок КВО, 5) тов. Андрійчук — капела бандуристів залізничників Києва, 6) тов. Ведровник єврейський драмгурток Вінницької області, 7) тов. Замуреєнко — джаз КВО.

Четверту і п'яту премії:

1) Тов. Бобровинський — ансамбль Дубович Чернігівської області, 2) тов. Штейнгель — ансамбль Метиз Дніпропетровської області, 3) Тов. Романов — ансамбль танцю Жмеринки Вінницької області, 4) тов. Браславський — хор Ворошиловграду (Донецька область), 5) тов. Жуков — Ахтирський хор (Харківська область), 6) тов. Евміна — хор артілі Леніна (Дніпропетровська область).

Жюрі вважає потрібним преміювати таких запівал з вокальних ансамблів:

1) Надя Поварчік — село Старосільці Київської області, 2) Люба Опанасюк — село Шеметиці — Київської області, 3) тов. Параська Бек — село Бехі Київської області, 4) тов. Станкова — болгарський хор Дніпропетровської області, 5) тов. Яковенко — хор дідів Дніпропетровської області.

Голова Жюрі **Хвиля А. А.**

Члени Жюрі: **Червоний, Рашмаділов, Альтшулер, Литвиненко-Вольгемут** — народна артистка СРСР — орденоноска, **Дранішніков** — заслуж. артист Республіки, **Донець** — народний артист Республіки — орденоносець, **Юра** — народний артист Республіки — орденоносець, **Паторжинський** — народний артист Республіки — орденоносець, **Петрусенко** — заслужен. артист Республіки — орденоносець, **Яновський** — орденоносець, **Ватуля** — заслужен. діяч мистецтва, **Шумський** — заслужений діяч мистецтва, **Манзій** — заслуж. артист Республіки, орденоносець **Рильський, Ревуцький, Борисоглібська** — народна артистка Республіки, **Луфер, Віленський, Шейнін** — заслужен. артист Республіки, **Корнійчук, Кошевський, Микитенко, Верховинець** — орденоносець, **Козицький, Городовенко** — заслуж. артист Республіки — орденоносець, **Балацький, Івановський, Смекалін, Магазінер, Вершілов, Михайлов, Лішанський, Йориш** — заслужен. артист Республіки — орденоносець, **Бертьє, Дієва, Чабаненко, Лутаєнко, Болотов, Вірський, Соболь** — орденоносець, **Муравйова, Сумароков, Борщаговський, Грудина, Летічевський** — заслуж. артист Республіки, **Терещенко** — заслуж. артист Респ. **Медведев, Арнаутов, Мартинсен, Геліс.**

ПРО П'ЄСУ „БОГАТЫРИ" ДЕМ'ЯНА БЄДНОГО

ПОСТАНОВА КОМІТЕТУ В СПРАВАХ МИСТЕЦТВ ПРИ РАДНАРКОМІ СОЮЗУ РСР

Зважаючи на те, що опера-фарс Дем'яна Бєдного „Богатыри", поставлена під керівництвом А. Я. Таірова в Камерному театрі з використанням музики Бородіна:

а) є спробою звеличення розбійників Київської Русі, як позитивний революційний елемент, що суперечить історії і наскрізь фальшиве за своєю політичною тенденцією;

б) огульно чорнить богатирів російського билинного епосу в той час, як найголовніші з богатирів є в народному уявленні носіями героїчних рис російського народу;

в) дає антиісторичне і знущальницьке зображення хрещення Русі, яке було в дійсності позитивним етапом в історії російського народу, бо воно сприяло зближенню слов'янських народів з народами більш високої культури.

Комітет у справах мистецтв при РНК СРСР постановив:

п'єсу „Богатыри" з репертуару зняти, як чужу радянському мистецтву.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ НАРОДНОГО МИНУЛОГО

(ПРО „БОГАТЫРИ" ДЕМ'ЯНА БЄДНОГО)

Для постави старовинної жартівливої опери Бородіна Камерний театр замовив новий текст Дем'яну Бєдному.

Старий текст Віктора Крилова, написаний як пародія на псевдонародну оперу, потребував заміни. Але переробка тексту Дем'яном Бєдним не поліпшила, а значно погіршила стару редакцію.

В новій редакції була додана зовсім раніше відсутня тема „розбійників", введено ні з того ні з сього огидно-висміювальне показане хрещення Русі нібито „по пьяному делу", густо розмальована характеристика російських богатирів. Основна найгрубіша помилка Дем'яна Бєдного в тому, що його п'єса являється спробою звеличити „розбійничків" Київської Русі, як якийсь позитивний і навіть революційний елемент в нашій історії. За заявою Дем'яна Бєдного, бачите,

„героїчну лінію (в п'єсі) повинні були вести розбійнички чесні, богатирі лісні".

Основою для цієї концепції, що не має нічого спільного з історією, Дем'ян Бедний вважає, виявляється, літописні вказівки на збільшення розбоїв на землі руській. Але хіба невідомо, хто такі були ці „розбійнички". Це були люди особистої наживи, а зовсім не якісь носії революційної боротьби. Як відомо, биліни дуже яскраво схарактеризували цей тип в особі Солов'я-Розбійника.

Не тільки в цьому справа. Для Дем'яна Бедного звеличування „розбійничків" і перетворення їх на носіїв революційної героїки являється основним елементом всієї його історичної концепції нашого минулого. Концепція ця не нова. В книгах, брошурах у прокламаціях Бакуніна, Нечаєва і інших анархіствуючих можна не один раз зустріти вихвалювання розбійників, як носіїв революційного начала в російському народі. Такі настрої і пізніше знаходили собі відображення серед різного роду декласованих елементів, у дрібнобуржуазних „право-лівацьких" путаників і т. п.

А Дем'ян Бедний з нежданою зайвиною наївності створює свою „розбійницьку" теорію російської історії, явно намагаючись показати розбійників, як свого роду „справжніх" революціонерів Київської Русі і намагаючись перекинути місток до сучасності.

Таким чином основна політична тенденція п'єси „Богатыри" являється наскрізь фальшивою.

В народному епосі героїчну лінію ведуть не „розбійнички", як у Дем'яна Бедного, а богатирі, яких огульно чорнить і ганьбить п'єса, з таким незмірним апетитом поставлена Таіровим в Камерному театрі.

Наш чудовий билінний епос, на жаль, поки не цікавить наші видавництва. За всі останні роки не вийшло жодного збірника билін, хоча б за типом „Пятитомников мировой литературы". Наші літературознавці займаються чисто формалістичним аналізом народного епосу, або сумнівним соціологізуванням. Приміром, вони розглядають Мікулу Селяниновича, як куркуля (див. „Литературную енциклопедию", т. II, стор. 16).

А між тим образи богатирів виявляють думи і сподівання народу. Вони протягом віків живуть в народі саме тому, що вони уособлюють героїчну боротьбу народу проти іноземних навал, народну сміливість, кмітливість, хоробрість, хитрість, великодушність, що знаходили особливо яскраве виявлення в певні переломні моменти історії і його боротьби за свою кращу долю. Недаремно биліни залишалися так довго тільки усними народними переказами, а письменність в цей час подавали образи князів, святих, воєвод, бояр і т. д.

Биліни в своєрідній художній формі відображали історичне минуле нашого народу, героїчні сторінки його боротьби.

Ілля Муромець, який в билінах виступає то як селянський син, то як простий козак (тобто людина, близька до народу), уславився своїми перемогами над Солов'єм-Розбійником і своєю боротьбою

з татарами. Биліни оспівують його боротьбу з Мамаєм, його подвиги під час Камського бою і т. д.

Добриня Нікітіч звільняє країну від царя Батура, звільняє від податків, які народ повинен був платити. Добриня, відзначений билінами, як людина доблесті, сили і майстер на хитрі дипломатичні прийоми.

Альоша Попович (образ якого висміяний Дем'яном Бєдним) славиться в народній пісні, як переможець над Тугарином Змійовичем, а це єдиноборство уособлювало боротьбу Русі проти азіатських кочовників. Ми знаємо, що деякий історичний прообраз цього билінного героя являє Олександр Попович, який розбив печенігів під час князювання Володимира (Соловйов, „История России", т. I, стор. 210). Народ відзначає і лукаву хитрість Альоші Поповича, дякуючи якій йому щастить вийти переможцем в боротьбі проти найнебезпечніших і сильних противників.

Саме Альоша Попович перший кидає виклик неземній силі.

„Подавай нам силу нездешнюю
Мы с тою силою, витязи, справимся".

Святогор не боїться кинути виклик „тяги земної" і всі богатирі загибають тільки в боротьбі з неземною силою. Всіх могутніх земних витязів вони перебороли.

Імена ворогів богатирів (Мамай, Тугарин, Батур-Батий і ін.) показують, що мова йде про боротьбу російського народу проти татарської навали і нападу інших азіатських народів на нашу країну.

І ось ця героїка російського народу, цей богатирський епос, який дорогий і нам, як дорогі нам, більшовикам, всі кращі героїчні риси народів нашої країни і інших країн, перетворюються у Дем'яна Бєдного в матеріал для поголовного охаювання богатирів.

Як правий був Максим Горький, коли він на першому всесоюзному з'їзді письменників говорив: „Я знову звертаю вашу увагу, товариші, на той факт, що найбільш глибокі і ясні, художньо досконалі типи героїв створені фольклором, усною творчістю трудового народу", і Горький перечисляв ці образи: „Геркулес, Прометей, Мікула Селянинович, Святогор, доктор Фауст, Василіса Премудра і ін.".

Великий пролетарський письменник не побоявся поставити поруч з Геркулесом і Прометеєм образи, створені російськими билінами, тому, що він правильно бачив у них образи народних героїв.

Бажаючи висміяти вартих презирства і висміювання всіляких Анік-Воїнів і Купіл, Дем'ян Бєдний показує богатирів, як п'яниць, боягузів, гуляк. Так показувати героїв народного епосу — значить спотворювати народну поезію, набріхувати на російський народ, на його історичне минуле.

Це особливо недоречно в той час, коли партія і уряд таку увагу приділяють питанням вивчення нашого історичного минулого і справі допомоги народній творчості.

Спотворивши народний епос, Дем'ян Бедний не зупинився на цьому. Йому для чогось треба було спотворити також і історію. Хрещення Русі він показує, як щось зроблене сп'яна, без всякого толку і розуміння.

„Старая вера пьяная была,
А новая — того пуще".

Переміну релігії, що була однією з визначніших історичних подій Київської Русі, Дем'ян Бедний показує, як п'яний шабаш недоумкуватих дурнів. Це потворне зображення минулого нашої країни, насамперед, історично невірне. Достатньо точно установлено, що прийняття нової віри проходило через багато складних етапів, після переговорів, обговорень, порівнянь різних вір. Відомо, що Володимир був охрещений за два роки до масового хрещення Русі. Але головне в тому, що брехлива, яка підігрує під людей „без роду, без племени", трактовка історії Київської Русі Дем'яном Бедним спотворює історичне минуле.

Марксисти зовсім не являються прихильниками феодалізму і, тим більше, капіталізму. А між тим, скільки раз Маркс, Енгельс, Ленін і Сталін відзначали в своїх працях, що на певному історичному етапі феодалізм, а пізніше капіталізм були прогресивними епохами людської історії, що підняли продуктивність праці, культуру, науку.

І достатньо відомо, що хрещення Русі було однією з головніших умов, які сприяли зближенню слов'ян з Візантією, а потім і з країнами заходу, тобто, з країнами з більш високою культурою.

Добре відомо, що духівництво, зокрема, грецьке, значно сприяло поширенню в Київській Русі грамотності, книжного вчення, іноземних мов і т. п. Перший переклад іноземних книг, в тому числі і світських книг, наприклад, книг з історії („хронографів"), був зроблений в зв'язку з переходом слов'ян в християнство.

Таким чином і в своїй історичній частині п'єса Дем'яна Бедного являється спотворенням історії, зразком не тільки антимарксистського, але просто легковажного ставлення до історії, обпльовуванням народного минулого. Адже і раніше якось Дем'ян Бедний називав російську історію „гнилою". Про богатирів згадував лише по „богатырскому храпу", писав про російську культуру, що „российская старая горе-культура — дура", і показував російський народ „дрыхнущим на печи". Сумна відрижка цих вивихів, ворожих більшовикам і просто радянським поетам, виявилась і в цій п'єсі.

Головний керівник і справжній натхненник постави „Богатырей" А. Таіров намагався подати всю цю вилазку Камерного театру, яка неприємно пахне, як створення і ствердження у нас народної комічної опери". Таіров мав „сміливість" заявляти, що спектакль „опирається на народну творчість і на народний епос", так ніби натхненники цієї театральної постави мають відношення до народу, а не ставлять себе в становище його одщепенців. Відомо, що вже

не першу вилазку такого роду таіровський театр робить під личиною радянського мистецтва.

Деякі „критики“, що запуталися, наприклад О. Литовський в „Советском искусстве“, повторюючи чиїсь чужі слова, договорилися до того, що Дем'ян створив цілком нову органічно цілосну народну сатиричну п'єсу“, що у театрі вийшла „справді народна комічна опера“. Але переспіви з чужого голосу горе-критиків можна, врешті, і не читати...

П'єса Дем'яна Бєдного в поставі Таірова, який виявив виключну щирість в роздуванні фальшивих сторін незадачливого твору,— це зовсім не народна п'єса, а твір псевдонародний, антинародний, що спотворює народний епос, спотворює історію народу, неправдивий за своїми політичними тенденціями. І автор і театр цією поставою зробили послугу не народам Радянського Союзу, що будують своє соціалістичне мистецтво, а комусь іншому.

Такі п'єси чужі радянському мистецтву,— вони радують тільки наших ворогів.

П. Керженцев

ОБГОВОРЕННЯ ПОСТАНОВИ ВСЕСОЮЗНОГО КОМІТЕТУ В СПРАВАХ МИСТЕЦТВ ПРО П'ЄСУ Д. БЄДНОГО „БОГАТЫРИ" ПРАЦІВНИКАМИ МИСТЕЦТВА М. КИЄВА

Постанова Комітету в справах мистецтв при РНК СРСР, з приводу постановки в Московському камерному театрі фальшивої й ворожої п'єси „Богатири" Д. Бєдного, викликала глибоке задоволення і привернула найширшу увагу мистецької громадськості Києва.

21 листопада в Управлінні в справах мистецтв при РНК УРСР відбулася нарада директорів, художніх керівників, режисерів, провідних артистів разом з народними та заслуженими артистами столичних театрів. Нарада заслухала доповідь Начальника Управління в справах мистецтв при РНК УРСР тов. Хвилі про перекручення історії російського народу в постановці Камерним театром під керівництвом Таірова п'єси Д. Бєдного „Богатыри".

У своїй доповіді тов. Хвиля показав, що п'єса „Богатыри" є перекрученням історії і зразком антимарксистського ставлення до історії, до народного минулого.

Постановщик цієї п'єси Таіров у своїй мистецькій діяльності блокувався з українськими націоналістами Курбасом і М. Кулішем. Поділяючи їх мистецькі настанови, Таіров узяв до постановки заборонену на Україні буржуазно-націоналістичну п'єсу М. Куліша „Патетична соната", яка поетизувала петлюрівців. Ця п'єса тоді зустріла рішучу відсіч від всієї радянської громадськості.

Наприкінці своєї доповіді тов. Хвиля зазначив, що майстри українського радянського театру повинні зробити з цього відповідні висновки для того, щоб зростання українського радянського театру йшло шляхом, накресленим нашою партією шляхом реалістичного показу нашої прекрасної дійсності, шляхом реалістичного трактування класичної спадщини.

На доповідь розгорнулися жваві дебати, в яких взяли участь заступник начальника Управління в справах мистецтв при РНК УРСР тов. Ткач, заслужений діяч мистецтв тов. Шумський (театр ім. Франка), режисер державного академічного ордена Леніна театру опери та балету-орденоносець Лапіцький, художній керівник столичного театру російської драми т. Вершилов, режисер тов. Норд, заслужена артистка республіки тов. Половікова, заслужений артист республіки художній керівник театру музичної комедії тов. Терещенко, художній керівник театру Червоної армії КВО тов. Лішанський та інші.

Одностайно вітаючи рішення Всесоюзного комітету в справах мистецтв, нарада прийняла резолюцію, в якій говориться, що ухвала Всесоюзного комітету в справах мистецтв, з новою гостротою і високою принципіальністю ставить питання, порушене центральним органом партії „Правда"—про непримиренну боротьбу з формалізмом, представники якого, користуючись арсеналом гнилого естетствуючого театру разом з вульгаризаторами народної творчості, створюють вистави, чужі радянському мистецтву. Ухвала ця підносить одночасно на незрівняну висоту значення радянського мистецтва, як джерела правильного пізнання історії в світлі партійних рішень.

„БАХЧИСАРАЙСЬКИЙ ФОНТАН" ПО РАДІО

До Пушкінського ювілею український радіокомітет передаватиме велику літе-

ратурно-музичну радіокомпозицію „Бахчисарайський фонтан" за Пушкіним.

В композиції зайняті ведучі актори державного театру Червоної армії, а також симфонічний оркестр радіокомітету, вокальний ансамбль та ряд співаків-солістів.

ЄВОКАНС

Заслужена капела „Євоканс" (єврейський вокальний ансамбль) організувалась у Києві в 1929 році. Репертуар її складається з 200 пісень мовами народностей СРСР. Своїми концертами капела обслужила не лише центри і райони УРСР, але й ряд братерських республік — Вірменію, Абхазію, Аджаристан, Грузію, Молдавію, Білорусь, Крим.

Скрізь, де капела виступає, вона зустрічає теплий прийом, всі відмічають високе художнє виконання, добре підібрані голоси, згуртованість ансамблю і майстерність художнього керівника засл. артиста республіки І. П. Шейніна.

Капела недавно гастролювала в Одеському районі Калініндорфі, в Тірасполі. Зараз вона в повному складі виїхала на Донбас, де проведе 30 концертів. Вона побуває також на батьківщині Стаханова, де дасть кілька концертів. Капела покаже шахтарям кращі зразки пісенної творчості народів Радянського Союзу, виконає пісні єврейською, українською, російською, білоруською, польською, грузинською, тюркською, татарською і іншими мовами.

Після Донбаса капела повернеться до Києва на 2 місяці і підготується до нової гастрольної подорожі в Москву і Ленінград.

УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Колективи України дуже успішно виступали на першому всесоюзному фестивалі народного танцю в Москві. Найбільший успіх мала українська червоноармійська самодіяльність Київської і Харківської військових округ.

— Усі українські колективи народного танцю,—заявила заслужена артистка республіки Вікторина Володимировна Крігер,—повні бадьорості, життєрадісності і якоїсь особливої щирості. Вражає виняткова злагодженість виконання.

Хибою треба вважати те, що в окремих колективів є елементи балетного виконання, а це значно знижує своєрідність українського національного колориту.

Але, проте, моє глибоке переконання таке, що колективи України представлені на фестивалі, значно безпосередніші і яскравіші тих, які мені доводилось бачити досі. Це справді народна творчість.

Винятково яскраве і хвилююче враження справили червоноармійські танці бійців, командирів і дружин командирів частин Київської військової округи на заслужену артистку республіки—балетмейстера державного академічного Великого театру тов. Є. І. Долінську.

— Червоноармійські танці колективу Київської військової округи — заявила Є. І. Долінська — дали мені велике творче задоволення і справили на мене величезне художнє враження.* Гопак, виконаний бійцями, командирами і дружинами командирів Н-ської частини — це, на мою думку кращий гопак, виконаний у фестивалі. Він повний яскравих фарб, чітких ритмів і справжнього народного гумору.

Дуже палко зустріли на фестивалі виступ грецького ансамблю сартанської МТС Донецької області. На запрошення громадських організацій і дирекції державного академічного Великого театру СРСР грецький ансабль виступав на вечорі артистів і працівників Великого театру.

Жюрі фестивалю ухвалило зазняти для звукового кіно ряд українських колективів.

НОВА МУЗИЧНА КОМЕДІЯ „МАЙСЬКА НІЧ"

Л. Юхвід і режисер харківської музкомедії М. Авах закінчили нову музичну комедію „Майська ніч", написану за одноіменною повістю М. Гоголя. Музику до неї написав композитор Рябов.

Текст нової комедії обговорювався на останньому поширеному засіданні драматургічної секції при харківському правлінні СРПУ за участю робітників Харківського турбогенераторного заводу-шефів театру музичної комедії.

У виступах відзначалося, що „Майською ніччю“ Л. Юхвід і М. Авах роблять новий значний крок на шляху створення репертуару для радянських театрів музкомедії. Це весела оптимістична п'єса, в якій використано і багатющий український фольклор і пісні літературного походження. Немало пісень, в яких виявлено певний поетичний смак, написали самі автори.

Поруч з цим в промовах відмічалося, що — розгортання сюжетної лінії в деяких місцях комедії треба „осерйознити“. Багато критичних зауважень було зроблено щодо мови, над якою авторам слід ще попрацювати.

Л. Юхвід і М. Авах, подякувавши за товариську критику і цінні поради, обіцяли використати їх при остаточному опрацюванні комедії.

„Майська ніч“ прийнята до постанови Харківським театром музкомедії.

БАЛЕТНА СТУДІЯ ПРИ ОПЕРНОМУ ТЕАТРІ

Одеський Державний театр опери та балету організував балетну студію для дітей і дорослих. Студія має на меті підготовку балетних кадрів для театру, а також керівників балетно-хореографічних гуртків самодіяльного мистецтва. В програмі занять: класичні, народні, характерні та ексцентричні танці.

ВИПУЩЕНО 600 НОВИХ ПІАНІНО

Робітники одеської фабрики музичних інструментів, готуючись до Всесоюзного З'їзду Рад, опанували виробництво нових видів продукції. Випущено першу партію контрабасів та мексіканських банджо. Свою десятимісячну програму фабрика виконала на 101,4 проц. Випущено 600 піаніно і понад 10 тис. різних щипкових інструментів.

На фабриці приступили до реконструкції окремих цехів. Наприкінці цього місяця буде закінчено реконструкцію сушарні і розширення казанового господарства. Це дасть змогу фабриці вживати для виробництва піаніно висушений ліс високої якості.

З. М. ГАЙДАЙ ЗАСЛУЖЕНА АРТИСТКА УРСР

За видатні заслуги в справі розвитку українського оперного мистецтва Центральний Виконавчий Комітет УРСР постановив надати артистці Київського ордена Леніна оперного театру Зої Михайлівні Гайдай звання заслуженої артистки УРСР.

ВІТАЄМО МОЛОДОГО МАЙСТРА

Народна артистка Союзу РСР, орденоносець М. І. Литвиненко-Вольгемут пише з приводу нагородження З. Гайдай.

За останні роки на моїх очах зросло чимало молодих співаків, й серед них видатне місце займає талановита молода співачка Зоя Михайлівна Гайдай.

Не раз мені доводилося вказувати на неї нашій оперовій молоді й ставити її роботу як приклад. Дійсно, кожну партію, яку доручають в опері Зої Михайлівні, вона проробляє вдумливо, серйозно, відшліфовуючи кожну нотку, кожний нюанс. Образи, створені нею, мають завжди цільність і закінченість, без жодних недоробок та нечітких місць.

Як камерна співачка, Зоя Михайлівна Гайдай, не дивлячись на небагато, порівнюючи, років роботи, притягла до себе величезну увагу музичного світу не лише України, але й всього Союзу.

Вона одна з перших з наших молодих українських кадрів почала багато й серйозно працювати над популяризацією українських радянських композиторів. Це її великий плюс. Адже відомо, що Зоя Михайлівна на цій дільниці досягла блискучих успіхів, переборюючи труднощі вокального порядку, які часто виникали при розучуванні складних творів.

Мені доводилося слухати Зою Михайлівну в класичному репертуарі. Завжди мене охоплювала повага до цієї співачки, яка так любовно, музикально, і, я б сказала, розумно, підходить до кожного виконуваного твору.

Серед камерних співачок я вважаю, що Гайдай, безперечно, займає по праву одне з перших місць.

Наша рідна партія пильно слідкує за успіхами, за ростом молоді.

Український уряд в своїй постанові відзначив сумлінну роботу, невпинний зріст, молодого майстра вокальної справи, надавши Зої Михайлівні Гайдай почесне звання заслуженої артистки республіки. Я дуже щаслива вітати нашу Зою Михайлівну з високою нагородою. Я ні скільки не сумніваюсь, що ця нагорода окрилить її, а також і всю нашу оперну українську молодь, на дальші успіхи в опануванні висотами вокальної майстерності.

НОВИЙ БАЛЕТ КОМПОЗИТОРА С. Н. ВАСИЛЕНКА

„Цигани"— на текст пушкінської поеми

Одеський Державний академічний театр опери та балету організував у себе творчу зустріч працівників театру з заслуженим діячем мистецтв композитором С. Н. Василенком, що гостює в Одесі. Було прослухано новий балет Н. С. Василенка „Цигани", написаний композитором на текст поеми О. С. Пушкіна до сторіччя з дня смерті великого поета, за лібретто, складеним П. Марковим, Б. Мордвіновим і Н. Холфіним.

Музика балету навіть у фортепіанному викладі справила велике враження. Композитор дуже вдало використав фольклорні теми угорських і молдавських циган. Вся музика пройнята глибокою емоціональністю, надто третього акту, сповненого високого драматизму. Ряд сторінок написано в широкому плані симфонічної поеми, що дає простір сценічній творчості артистів. Музична мова композитора переконлива, щира і хвилююча.

Без сумніву, своєю новою роботою композитор С. Василенко вносить великий і цінний вклад в радянський балет, що вперто шукає нових шляхів і намагається звільнитися від традиційних штампів.

Після прослухання музики відбувся дружний обмін думками, під час якого всі, що зібралися, одностайно визнали високі якості цього балету і висловились за включення його до репертуару одеського театру.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС СПІВАКІВ

Оргкомітет спілки радянських композиторів України разом з державною філармонією оголосили український конкурс співаків на краще виконання творів українських композиторів.

До участі допускаються всі співаки, незалежно від віку і місця роботи. Перед співаками ставиться лише така вимога, кожен повинен виконати на конкурсі одну народну пісню в обробці радянського українського композитора, одну арію з опери та один романс українського радянського композитора.

За краще виконання встановлюється три премії: одна перша — 2.000 карб., дві другі — по 1.000 крб. та дві треті — по 500 карб. Український конкурс відбудеться наприкінці грудня в Києві.

ЗУСТРІЧ ЧЕРВОНОПРАПОРНИКІВ З ЗАСЛУЖЕНОЮ АРТИСТКОЮ РЕСПУБЛІКИ ЗОЄЮ ГАЙДАЙ

Робітники Київського Червонопрапорного заводу виявляють великий інтерес до ювілею великого російського поета Олександра Сергійовича Пушкіна.

Нещодавно в комсомольському лекторії багатолюдна аудиторія прослухала лекцію проф. Гозенпуда на тему „Пушкін в музиці".

З ініціативи комсомольського комітету заводу, відбулася зустріч комсомольського активу і кадровиків заводу з заслуженою артисткою республіки Зоєю Гайдай. Артистка виконала кілька речей з творів Пушкіна — арію Татьяни з опери „Евгеній Онєгін" та ін.

Цю лекцію і зустріч заводський радіовузол транслював по всіх радіоточках робітників нашого заводу.

НАСЛІДКИ КОНКУРСУ КРАЩИХ СПІВАЧОК

Закінчився конкурс, організований Управлінням в справах мистецтв при РНК УРСР для відбору кращих співачок для жіночого хорового ансамблю.

У конкурсі брали участь понад 500 співачок з різних місць України. З них відібрано 15 талановитих співачок, переважно, робітниць і колгоспниць з Київської області та Донбаса.

Тепер жіночий хоровий ансамбль складається з 33-х співачок, які мають прекрасні голоси. Ансамбль значно поповнив свій репертуар весільними піснями з танцями, новими революційними піснями й подвійними народними піснями (співають зразу два хори).

ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

У виданні видавництва „Мистецтво" вийшла збірка українських народних пожовтневих пісень в обробці українських радянських композиторів. Збірку склав музично-етнографічний кабінет київської державної консерваторії, впорядкували т. т. А. Луфер та А. Лиходій.

ПОСТАНОВКА ОПЕРИ „УТОПЛЕНА"

Минулого сезону одеський оперний театр поставив дві українські опери — „Запорожець за Дунаєм" та „Наталка Полтавка", які мали виключний успіх у одеського слухача.

Тепер, у новому сезоні одеський театр опрацьовує нову фольклорну постановку з української оперної спадщини „Майська ніч або утоплена" — Лисенка. Ставитиме оперу заслужений артист республіки Манзій.

ДИТЯЧА БАЛЕТНА СТУДІЯ

Дитячу балетну студію відкрито при клубі київського паровозовагоноремонтного заводу. Керуватиме студією балетмейстер Ланге. Навчання провадитиметься кожного вихідного дня. Навчання безплатне.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

Державного Видавництва

„МИСТЕЦТВО“

на 1937 рік

„УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР“

ОРГАН УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ МИСТЕЦТВ ПРИ РНК УРСР

Виходить за редакцією А. ХВИЛІ.

Великий багатоілюстрований журнал з питань українського фольклору й фольклористики.

Рік видання 1-й; виходить 1 раз на 2 місяці обсягом 10 аркушів.

Передплатна ціна: на рік 30 крб.; на 6 місяців 15 крб.; ціна окремого номера 5 крб.

„ТЕАТР“

ОРГАН УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ МИСТЕЦТВ ПРИ РНК УРСР

Великий багатоілюстрований журнал з теоретичних і практичних питань радянського театру й драматургії.

Рік видання 1-й; виходить щомісяця обсягом 6 арк.

Передплатна ціна: на рік 60 крб.; на 6 місяців 30 крб.; на 3 місяці 15 крб.; ціна окремого номера 5 крб.

„РАДЯНСЬКА МУЗИКА“

ОРГАН ОРГКОМІТЕТУ СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ УКРАЇНИ

Журнал висвітлює теоретичні й практичні питання радянської музичної педагогіки, інформує про поточне музичне життя УРСР.

Рік видання 3-й; виходить щомісяця обсягом 4 арк.

Передплатна ціна: на рік 18 крб.; на 6 місяців 9 крб.; на 3 місяці 4 крб. 50 коп.; ціна окремого номера 1 крб. 50 коп.

„РАДЯНСЬКЕ КІНО“

ОРГАН „УКРАЇНФІЛЬМУ“

Багатоілюстрований журнал з творчих та виробничих питань радянського кіномистецтва.

Виходить щомісяця обсягом 4 арк.

Передплатна ціна: на рік 12 крб.; на 6 місяців 6 крб.; на 3 місяці 3 крб.; ціна окремого номера 1 крб.

„МАЛЯРСТВО І СКУЛЬПТУРА“

ОРГАН ОРГКОМІТЕТУ СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ І СКУЛЬПТОРІВ УКРАЇНИ

Журнал відбиває поточне мистецьке життя УРСР, в репродукціях, знайомить читачів з творчістю радянських художників України, матеріалами поточних виставок і народним мистецтвом.

Рік видання 2-й; кожний номер складається з 30-35 репродукцій великого формату; виходить щомісяця обсягом 4 арк. Друкується на крейдяному папері.

Передплатна ціна: на рік 30 крб.; на 6 місяців 15 крб.; на 3 місяці 7 крб. 50 коп.; ціна окремого номера 2 крб. 50 коп.

„ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО“

ОРГАН ОРГКОМІТЕТУ СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ І СКУЛЬПТОРІВ УКРАЇНИ

Науково-дослідний і критичний альманах; висвітлює актуальні питання теорії й практики радянського образотворчого мистецтва, революційного мистецтва закордону та проблеми використання художньої спадщини.

Рік видання 2-й; виходить чотири рази на рік обсягом 20 арк. з 150-180 трикольоровими репродукціями й кольоровими вкладками.

Передплатна ціна: на рік 68 крб.; на 6 місяців 34 крб.; ціна окремого номера 17 крб.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ ВСІ РАЙОННІ Й МІСЬКІ БЮРО „СОЮЗПЕЧАТИ“, ВСІ ПОШТОВІ ФІЛІЇ, УПОВНОВАЖЕНІ ВИДАВНИЦТВА „МИСТЕЦТВО“ І ЛИСТОНОШІ.

Адреса видавництва: Київ, вул. Короленка, № 53.

57 4а/1937

Ціна 1 крб. 50 коп.